

Riksdagens protokoll

2012/13:23

Tisdagen den 13 november

Kl. 13.00 – 15.50

18.00 – 18.43

Protokoll
2012/13:23

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 5, 6 och 7 november.

2 § Meddelande om parentation

Tredje vice talmannen meddelade att *onsdagen den 14 november före voteringen* skulle parentation hållas för att hedra minnet av tidigare talman Ingegerd Troedsson.

3 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 15 november kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utbildningsminister Jan Björklund (FP), justitieminister Beatrice Ask (M), landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C), statsrådet Birgitta Ohlsson (FP) och statsrådet Stefan Attefall (KD).

4 § Anmälan om kompletteringsval till kulturutskottet och arbetsmarknadsutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Peter Jutterström som suppleant i kulturutskottet och Christian Holm som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i kulturutskottet

Peter Jutterström (M)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Christian Holm (M)

5 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:

onsdagen den 17 oktober
fredagen den 19 oktober
fredagen den 26 oktober

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:55

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:55 Insatser mot ungdomsarbetslöshet
av Esabelle Dingizian (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 november 2012.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 5 november 2012

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:57

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:57 Effektivare arbetsförmedling
av Jasenko Omanovic (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 november 2012.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 5 november 2012

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:69

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:69 Jämställdhet
av Raimo Pärssinen (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 november 2012.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.
Stockholm den 5 november 2012
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Prot. 2012/13:23
13 november

Interpellation 2012/13:79

Till riksdagen
Interpellation 2012/13:79 Åtgärder mot varsel
av Peter Hultqvist (S)
Interpellationen kommer att besvaras den 27 november 2012.
Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.
Stockholm den 5 november 2012
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:101

Till riksdagen
Interpellation 2012/13:101 Utförsäkrade
av Hillevi Larsson (S)
Interpellationen kommer att besvaras den 4 december 2012.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 9 november 2012
Socialdepartementet
Ulf Kristersson (M)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

7 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Framställning
2012/13:RB3 till finansutskottet

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkande 2012/13:NU4
Konstitutionsutskottets betänkanden 2012/13:KU5–KU7

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2012/13:31 om svårigheter att efterleva socialtjänstlagen

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Eva Olofsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att socialsekreterare ska kunna efterleva socialtjänstlagen samt om jag är beredd att ta initiativ för att nationellt se över läget i socialtjänsten och arbetssituationen för socialsekreterare.

Att arbeta inom socialtjänsten är ett viktigt och ansvarsfullt uppdrag. Inte sällan ställs man inför svåra beslut som kan få avgörande betydelse för enskilda människor och deras familjer. Naturligtvis är det därför angeläget att socialsekreterare och andra yrkesgrupper ges förutsättningar att utföra sitt arbete på ett sådant sätt att bestämmelserna i socialtjänstlagen kan efterlevas.

Det är i dag kommunen som har det yttersta ansvaret för att enskilda får den hjälp och det stöd som de behöver. I det ligger att kommunen har ett ansvar för att socialtjänsten utformas och bedrivs på ett sätt som lever upp till bestämmelserna i socialtjänstlagen.

Kommunen ska bland annat se till att det finns personal med lämplig utbildning och erfarenhet för de uppgifter som ska utföras och att personalen tillförs de resurser som behövs.

Kommunen har också som arbetsgivare ett ansvar för att socialsekreterare och andra personalgrupper inom socialtjänsten erbjuds en god arbetsmiljö i enlighet med gällande regler.

För regeringen är det en prioriterad fråga att socialtjänsten hela tiden fortsätter att utvecklas. Ytterst handlar det om att erbjuda brukare bästa möjliga insatser. Regeringen genomför därför en rad satsningar som handlar om att underlätta och stärka socialtjänstens förutsättningar för att leva upp till bestämmelserna i socialtjänstlagen. Flertalet av dessa görs tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting genom överenskommelser med dem.

Ett exempel är satsningen på en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten. Genom den har regeringen för 2011 och 2012 satsat 200 miljoner kronor för att tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting stödja strategisk utveckling inom socialtjänstens område.

Ett annat exempel är satsningen Kunskap till praktik där regeringen sedan 2008 satsat ca 130 miljoner kronor för att tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting bidra till att bygga ett långsiktigt kvalificerat stöd för utveckling av missbrukar- och beroendevården.

Satsningarna har bland annat gjort det möjligt att använda särskilda utvecklingsledare för att underlätta förbättringsarbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården och missbruksvården.

Genom satsningen på evidensbaserad praktik bidrar regeringen också till att bygga regionala stödstrukturer som ska underlätta för utveckling, spridning och implementering av kunskap inom socialtjänsten.

I anslutning till de satsningar som görs följer regeringen naturligtvis upp utvecklingen inom socialtjänsten noga. Det görs också löpande upp-

dateringar av överenskommelserna med Sveriges Kommuner och Lands-
ting. Syftet är att på bästa möjliga sätt stödja arbetet inom socialtjänsten
på angelägna områden.

Slutligen vill jag kommentera vad Eva Olofsson framfört om ökade
klyftor och andelen som försörjer sig med ekonomiskt bistånd. Jag kan
därvid konstatera att risken för fattigdom och social utestängning i Sve-
rige fortfarande är en av de lägsta inom EU.

Även inkomstjämligheter i Sverige är bland de lägsta inom EU. Den
ökning av inkomstjämlighet som ändå kan ses mellan 2006 och 2010 är
också avsevärt lägre än den utveckling som var under oppositionens sista
fyra år.

När det gäller ekonomiskt bistånd var det 4,3 procent av befolkningen
som mottog sådant bistånd under 2006 och 4,4 procent under 2011. Det
framgår av Socialstyrelsens officiella statistik. De uppgifter om ekono-
miskt bistånd som Eva Olofsson lämnat stämmer således inte med denna
statistik.

Anf. 2 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Maria Larsson för svaret.

Ja, jag råkade uppfatta några siffror fel, och det är helt rätt att det ska
vara 4,4 procent av Sveriges befolkning som har ekonomiskt bistånd.
Bland barn är det 7 procent och bland unga 8,1 procent. Något som oroar
mig, och som jag utgår från också oroar statsrådet, är att andelen med
långvarigt bistånd har ökat med närmare 3 procentenheter.

Bakgrunden till min interpellation är att allt fler socialarbetare slår
larm om en ohållbar arbetssituation. Det har bildats tvärfackliga nätverk i
Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala och på många fler ställen. De
säger att det får vara nog nu. De bryter tystnaden och talar om hur de ser
verkligheten dagligdags, att allt fler människor far illa när välfärdens
revor blir större och att deras arbetsvillkor blir alltmer orimliga. Det
drabbar de människor som de ska stödja, människor i utsatta livssitua-
tioner.

Akademikerförbundet SSR gjorde med hjälp av Novus en intervjuun-
dersökning om socialsekreterarnas arbetssituation. Endast en tredjedel
svarade att de kunde leva upp till intentionerna i socialtjänstlagen. I
Stockholm upplever sju av tio socialsekreterare att det i första hand är
kommunens ekonomi och inte klienternas behov som styr valet av insat-
ser. Undersökningen visade att arbetsbelastningen är hög runt om i hela
landet, men allra värst är det i storstäderna. I Stockholm var det 41 pro-
cent och i Göteborg 46 procent som ansåg att de inte kunde leva upp till
socialtjänstlagen i sitt arbete. Det tycker jag är allvarligt.

Man visade också på att det finns en ambition att göra mer doku-
mentation, att utreda bättre och att arbeta med barns behov i centrum.
Det är många saker som är bra, men det har inte tillkommit mer resurser.
Det här tar mer tid och längre tid för socialsekreterarna, och därmed får
de mindre tid för sina klienter. Resursbrist och överutnyttjande av perso-
nalen riskerar samtidigt att hota rättssäkerheten.

Vad ser jag då i svaret från Maria Larsson? Hon lyfter upp att det
mycket riktigt är kommunernas ansvar. Kommunerna är den yttersta
tryggheten och nätverket för människor som far illa och inte kan försörja
sig. Samtidigt vet vi att när det händer något här i form av regerings-

beslut och beslut i riksdagen som innebär att färre människor får a-kassa när de är arbetslösa, att människor åker ut från sjukförsäkringen och att bostadsmarknaden utestänger många så att man inte hittar någonstans att bo slår det direkt på socialkontoren och socialsekreterarnas arbete eftersom det drabbar de människor som de arbetar med.

Jag tycker därför att det behövs mer än de insatser som Maria Larsson pekade på – evidensbaserat arbete, kunskap och insatser för att utveckla missbruksvård. Det kommer nu en del för att höja ambitionen när det gäller barn och unga.

Vi kan se att basarbetet i socialtjänsten på många håll inte fungerar. Det finns inte en rimlig arbetssituation. Från alltför många håll säger man: Vi jobbar inte rättssäkert. Vi kan inte leva upp till socialtjänstlagen.

Jag undrar om Maria Larsson är nöjd med de insatser man gör på nationell nivå, eller behövs det mer? De nationella besluten påverkar arbetsituationen på socialkontoren, och allra mest påverkar de de människor i vårt land som är mest utsatta.

Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag vill tacka Eva Olofsson för möjligheten till denna så aktuella debatt om socialarbetarnas situation och inte minst om de människor som socialarbetarna dagligen jobbar med. Av egen erfarenhet som socionom vet jag att man när man är myndighetsutövare inte vill jobba med budgeten. Det handlar hela tiden om att hålla budgeten nere. Man tänker inte i första hand på de människor som socialarbetare jobbar med; man tänker på budgeten. Man har en press på sig.

Det är viktigt att tänka på att socialarbetare till övervägande delen är kvinnor, och det är kvinnor som har låg lön. De har inte så mycket att röra sig med. Därför är de väldigt tysta. De hinner inte eftersom förhållandena på jobbet är som de är, och hemma ska de sköta barn och familj. Mycket hänger ihop med könsskillnader och maktrelationerna på jobbet och hemma. Situationen blir mycket svårare för de kvinnor som är socialarbetare. Det påverkar också rättssäkerheten. Man ska hela tiden ta hänsyn till de lagar och normer som styr arbetet. Det är socialtjänstlagen och en massa andra föreskrifter som man måste ta hänsyn till.

Man måste ha människan i centrum. Det handlar om människor som är i kris. Eva lyfte upp hemlösheten. Det är många som söker bostad. Många har blivit utskrivna från Arbetsförmedlingen. Var får de stöd? De kommer naturligtvis till socialtjänsten. I dag finns de kanske inte i statistiken.

Vi ska inte hävda att Sverige är mycket bättre än andra länder. Befolkningsmässigt är vi inte bättre än många andra EU-länder. Men vi har fortfarande en välfärd som är bra, och vi ska fortfarande vara stolta.

Jag hoppas att Maria Larsson och regeringen kommer att satsa mer på kommunerna. Ansvar ligger inte bara hos kommunerna. Om kommunerna inte har medel och möjlighet, hur ska de då uppnå målet? Regeringen måste se till att de har resurser i dessa svåra tider när ungdomsarbetslösheten är stor och när hemlösheten är stor. Både ungdomar och äldre söker bostad. Många immigranter kommer till Sverige. Var hamnar de? Jo, hos den yrkesgrupp som vi talar om i dag, nämligen socialarbetarna.

Det finns många anledningar att lyfta upp den yrkesgruppen som har drabbats av låga löner och en ohållbar arbetssituation. De människor som är utsatta och söker stöd hos socialtjänsten ska ha rättssäkerhet. Rättssäkerheten ska inte urholkas på grund av att vi inte har möjlighet att stödja utan lägger ansvaret på kommunerna. Vi måste se till att regeringen tar ansvaret. Man ska kunna känna sig stolt och glad och inte bara jobba administrativt utan med människan i centrum.

Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! I nio kommuner av tio har försörjningsstödet ökat. Det hänger nära samman med arbetslösheten i vårt land och med nedskärningarna inom a-kassan och Försäkringskassan. Det har gjort att många har hamnat utanför systemen. Det är ett hårt tryck på kommunernas ekonomi. Det går ut över såväl personalen som jobbar inom socialtjänsten som de hjälpbehövande människorna.

I Malmö, som jag kommer från, är det ett extremt tryck. Man har kunnat se, inte bara i Malmö, att trycket ökar också när det gäller välgörenhet. När socialtjänstens resurser inte räcker till söker man sig till välgörenhet. Kyrkan delar ut matpaket. Man söker stipendier. Det har varit en möjlighet för familjer där barnen inte har fått glasögon, vilket de inte får inom socialtjänsten överallt i Sverige. Man får söka och hoppas få det. Det är ett skriande behov.

Kostnader som tidigare har legat på staten som a-kassa och sjukförsäkringar skjuts nu över på kommunerna i form av försörjningsstöd.

En annan sak är bostadsbristen. Det byggs tyvärr alldeles för lite. Inom socialtjänsten behövs framför allt hyresrätter. Det byggs för lite, och det lilla som byggs har höga hyror. Det sker också ombildningar. Det har blivit lättare att ombilda från hyresrätt till bostadsrätt. Därför krymper bestånden.

Socialtjänsten har ett tak för hur mycket hyra man betalar. Jag tror att det ligger mellan 4 500 och 5 000 kronor. Jag hörde häromdagen ett exempel. Det var en kvinna som hade fått hyreshöjning. Hyran gick från drygt 5 000 till 6 600 kronor. Hon gick till socialtjänsten och sade: Vad ska jag ta mig till? De svarade: Vi är villrådiga. Vi har regler som vi måste följa för att inte spränga budgeten totalt. Rådet är att försöka hitta en ny bostad.

Hur gör man det på en bostadsmarknad som redan är trängd? Om man har ett jobb kräver många hyresvärdar att man ska tjäna minst dubbelt så mycket som hyran är; många kräver till och med tre gånger så mycket som hyran är. Den som har försörjningsstöd är väldigt svag på hyresmarknaden. Det är inte många hyresvärdar som vill ta in dem. Då står man där.

Vi kan se att hemlösheten är stor. I Malmö är drygt 900 personer hemlösa. Alla sover inte utomhus. Det är betydligt färre som gör det. Men hemlös är man om man inte har en fast adress att bo på utan flyttar runt och bor på hotell eller hos bekanta. Dessa hotell kostar en del, och det kan faktiskt vara fråga om ganska dåliga hotell. Det är alltså inga lyxhotell. Men det kostar betydligt mer i längden att ha människor på hotell. När barn drabbas av hemlöshet är det orimligt att de ska behöva bo på hotell.

Detta åter också upp socialtjänstens budget. Därför behöver vi även en bostadspolitik där vi kan satsa på att bygga mer och att även renovera alla nedgångna lägenheter där till exempel barn tvingas bo i mögel och bland kackerlackor. Det är alltså ett stort problem, men jag är glad att vi tar upp det här i dag.

I detta anförande instämde Amineh Kakabaveh (V).

Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Detta har utvecklats till att bli en mycket bred debatt som handlar om både det ena och det andra. Men jag väljer att fokusera på det som är interpellantens kärnfråga, nämligen socialsekreterarnas villkor. Jag upplevde att det var det som interpellanten ville debattera.

Jag har träffat representanter från ungefär 30 olika socialtjänster de senaste månaderna. Jag reser runt mycket i landet och besöker socialtjänsten. I fredags träffade jag socialtjänsten från Uddevalla, Vänersborgs och Munkedals kommuner. Det är intressant att träffa både små och stora kommuner eftersom det är mycket olika förutsättningar för deras arbete.

Låt mig säga att socialsekreterare gör ett fantastiskt arbete. De har en mycket svår arbetsuppgift och kan många gånger känna både vända och problematik som kryper in på bara kroppen. Jag skulle vilja säga att de gör ett fantastiskt arbete och borde ha guldstjärna allihop. Jag är imponerad över deras arbete.

Det är också viktigt att skilja mellan vad som är statens uppgift och vad som är kommunernas uppgift. Statens uppgift är att lägga fast en lagstiftning, och när vi lägger nya uppgifter på socialtjänsten tillämpar vi finansieringsprincipen och skickar också med nya pengar för att fullgöra dessa uppgifter. Det är precis vad vi gör nu när det handlar om förbättrad social barn- och ungdomsvård. Då skickar vi med pengar för att göra det möjligt för varje barn att få en egen socialsekreterare. För alla nya uppgifter följer det med pengar.

Men sedan är det kommunerna som har ansvaret för att se till att lagstiftningen följs och att man naturligtvis upprätthåller en rättssäkerhet. Man ska se till att man har personal som har betalt så att den stannar och att den får förutsättningar för kompetenshöjningar. Det är kommunerna som har huvudansvaret. Jag har inte heller förstått att Eva Olofsson vill att staten tar över anställningsansvaret för socialsekreterare utan att det är en bra ordning som vi har att kommunerna ska sköta detta.

Sedan handlar det om hur kommunerna prioriterar. Det ser jag också olika exempel på när jag är ute i kommunerna. Kommunsektorn prognostiserar ett överskott på 18 miljarder, tror jag, för innevarande år. Resurser finns alltså. Men det handlar mycket om prioriteringar.

Staten lägger fast lagar, och vi skickar med pengar från staten när vi gör det. Vi har en tillsyn för att tillse att rättssäkerheten finns på plats. Upplever man att den inte finns är det naturligtvis skäl för tillsyn att titta på huruvida den upprätthålls eller inte. Det är statens ansvar.

Det som jag har velat göra genom att sjösätta flera utvecklingsprojekt är att hjälpa socialtjänsten att på ett nationellt plan ta fram både en stödstruktur för ny kunskap och för nya metoder. Det är vad vi kallar för evidensbaserad praktik. Vi började med att göra det inom missbruks- och beroendevården där uppdraget heter *Kunskap till praktik*. Vi gör det

tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting. När jag nu reser runt och träffar socialtjänsten säger man att detta har betytt mycket för att man ska kunna professionalisera sitt arbete och för att man ska känna att statusen faktiskt växer. Vi kopplar ihop den nya forskningen med det utvecklingsarbete som pågår inom en socialtjänst som är fantastiskt receptiv och som har utfört ett fantastiskt utvecklingsarbete under de senaste åren.

Anf. 6 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag tror att de flesta socialsekreterare hellre skulle vilja ha fler arbetskamrater än guldstjärnor.

Det är riktigt att jag har tagit upp denna situation, men den är mycket bredare än socialsekreterarnas arbetsvillkor. Det handlar om möjligheterna att göra ett bra jobb med de människor som behöver socialtjänstens stöd. Det handlar om att man har ansvar för människor som befinner sig i ett svårt och tungt missbruk. Det kan handla om liv och död. Det handlar om barn som får illa och om att kunna ingripa tidigt och ta svåra och tuffa beslut. Det handlar om människor som lever i ekonomisk utsatthet.

Jag tänkte återkomma till några av kraven och konsekvenserna av att det ser ut på detta sätt på många håll inom socialtjänsten i dag och kanske alldeles speciellt i de större städerna. Detta är krav som har förts fram i Göteborg och de flesta även i Malmö. Man har bland annat lyft fram att man behöver bli fler för att kunna följa lagen. Personalomsättningen behöver minska till en rimlig nivå. Man behöver vikarier när några är lediga eller sjuka. Man har ställt krav på att man ska få behålla erfaren personal. Det måste finnas tid och pengar för yrkesintroduktion, en bra ledningsstruktur och administrativt stöd. Det måste satsas pengar på socialt arbete så att det finns resurser att möta medborgarnas behov. Sedan har det naturligtvis kommit upp frågor om lön, processhantering och kompetensutveckling.

Jag ska berätta lite grann om hur det kan bli när det inte fungerar så värst bra. Det fungerar naturligtvis bättre på flera håll, som ministern sade. På en enhet som jobbar med barn och unga har den som har jobbat längst på enheten jobbat där i två år. Personalomsättningen är stor. De erfarna socialsekreterarna söker sig till bättre betalda och lugnare arbeten. Man får rekrytera ganska nya och oerfarna personer, och man har inte tid och resurser att ge dem det stöd och den introduktion som de har rätt till. De slängs ganska direkt in i jobbet. Då blir det sjukskrivningar och ytterligare personalomsättning.

För att ändra på detta tror inte jag att det räcker med de satsningar som regeringen har aviserat i dag. Det behövs mycket mer.

Ett annat exempel är Tensta–Rinkebys rapport om socialtjänstens arbete med barn och unga. År 2010 uppgav man att man hade tagit emot 1 400–1 600 anmälningar per år. Första halvåret 2011 hade man 52 anmälningar i månaden när det gäller barn och unga mellan 0 och 12 år. Sedan ökade det till 85–90 anmälningar i månaden. Samma period hade man för barn och unga mellan 13 och 18 år 181 anmälningar per månad. Sedan ökade det till 255. Hur ska man klara det i en stadsdel och på en enhet där man har försökt omfördela? Man har flyttat resurser från förebyggande åtgärder trots att man vet att förebyggande åtgärder verkligen behövs där. Man har vänt ut och in på sig för att klara detta.

Nu börjar en mycket bra och sammanhållen arbetsgrupp också där att få en rörlighet. Personal börjar söka jobb på andra håll.

I Göteborg där socialsekreterarna demonstrerade i maj har majoriteten tillsatt en arbetsgrupp för att se över socialtjänstens arbetssätt och struktur. I denna arbetsgrupp kommer det att finnas representanter från de båda facken Vision och SSR, representanter för de närmaste enhetscheferna, forskare och naturligtvis representanter för stadsledningskontoret i Göteborg.

Här ska man alltså ordentligt se över hela socialtjänsten. Skulle Maria Larsson vara beredd att göra något motsvarande på nationell nivå?

Anf. 7 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag tänkte, precis som Eva Olofsson, säga att det handlar om en mångfaldig debatt. När vi diskuterar arbetssituationen för yrkesgruppen socialarbetare eller socionomer vet vi vilket enormt arbete som ligger på deras bord och på deras axlar. Majoriteten är kvinnor, och de jobbar med människor med missbruk, med hemlösa och med människor som är traumatiserade på grund av att de har kommit från krigsdrabbade länder, har drabbats av tortyr och så vidare. Det ligger faktiskt på deras bord. Det ligger också på deras bord att ta hand om människor som är bostadslösa eller hemlösa.

Därför är det av stor vikt att Sveriges riksdag ägnar detta en massa debatter till den dag då både riksdagen och regeringen inser att denna yrkesgrupps status ska ökas – det är en annan aspekt vi måste tänka på – och att vi måste se till att kommunerna får tillräckligt med resurser när det gäller bostäder, missbrukssituationer, ungdomar och kriminalitet.

Jag tror att statsrådet själv är väldigt medveten om vem det är som jobbar med det arbete man har satt i gång för att bekämpa brottslighet. Det är socialarbetarna. Därför finns det massor av andra anledningar att se till att rättssäkerheten kring de människor socialarbetare jobbar med ska garanteras för att man ska utföra ett arbete och inte bara jobba med administration, vilket är ofrivilligt.

Jag tackar så mycket, och jag hoppas att vi fortsätter och får svar på frågorna.

Anf. 8 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är många kommuner som har höjt skatten – till och med borgerligt styrda kommuner där det sitter långt inne att höja skatten. Det visar att många kommuner är hårt pressade. Det har inte bara med arbetslösheten att göra utan även med att staten har övervältrat kostnader på kommunerna, inte minst från sjukförsäkringen och a-kassan som numera är försörjningsstöd.

Vi kan också se att det är bra att regeringen har en ambition och inte bara säger att det är kommunernas ansvar. Man har ändå en ambition att göra vad man kan och ta sitt ansvar. Tyvärr har det inte fungerat så bra hittills. Om man tar sociala stödinsatser till missbrukare som exempel är det tyvärr många missbrukare som inte får stöd eller får väldigt dåligt stöd. Det finns forskning som visar att det ökar möjligheten att leva och leva ett bra liv att man får detta stöd. Det gäller oavsett om man får behandling med läkemedel vid sidan om. Det behövs mycket mer sådant.

Det är som vanligt de som är svagast som är på botten, och det är där de största nedskärningarna syns. Jag skulle alltså önska att man tog tag i detta. Vi kan jämföra med Caremaskandalen, där regeringen nu har kommit med en massa kvalitetssäkringsarbete för att försöka förhindra att det händer igen. Sedan är frågan om Carema mycket större än så, men det är ett exempel.

Man skulle faktiskt kunna göra likadant med socialtjänsten – kvalitetssäkra verksamheten. Det är omodernt på många håll, och personalen har inte de resurser de behöver. Det är även alldeles för lite personal på många håll. Det har att göra med hur mycket kommunerna får. Att öka statsbidragen och förändra inom a-kassan, sjukförsäkringen och bostadspolitiken – allt detta skulle gynna de anställda inom socialtjänsten. Det skulle också öka möjligheten att få högre lön om kommunerna får mer pengar.

Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att upplysa kammaren om att kommunerna har egen beskattningsrätt, om någon har glömt bort det.

Eva Olofsson! Min uppfattning är också att det behövs fler socialarbetare i en hel del kommuner i Sverige. Det är många som behöver fler kamrater. Det är dock kommunernas uppgift att se till att man har en kvalitet på sitt arbete som innebär att man kan göra det på ett rättssäkert sätt.

Jag tycker också att det behövs erfaren personal och att man ska vara rädd om sin personal samt skapa goda ledarstrukturer och goda arbetsförhållanden som gör att man har kontinuitet i personalstyrkan. Det är nämligen en viktig kvalitetsfaktor. Jag träffar också kommuner som lyckas behålla kontinuitet även i den sociala barn- och ungdomsvården, där vi kanske har allra störst omsättning i dag. Det är väldigt glädjande; det finns modeller för detta.

Jag kan när jag tittar på vad som händer i Göteborg notera att jag är glad att Göteborg nu äntligen har sett detta. De har börjat säga: Vi kan inte skicka ut nyanställda socialsekreterare att hantera barnutredningar som sitt första jobb.

Det borde ha gjorts tidigare i Göteborg och på många andra platser. Att kvalitetssäkra arbetet är precis det vi försöker stödja kommunerna i att göra genom den evidensbaserade praktiken. Där ser jag att socialtjänsten är så otroligt beredvillig att ta till sig ny kunskap som kommer. Titta på de nya riktlinjerna på missbrukarvården, där vi hade seminarier runt om i landet som så många deltog i! Totalt har 16 000 personer gått utbildningen kring nya riktlinjer för att kunna göra ett kvalitetssäkert jobb och för att veta att man använder sig av bästa tillgängliga kunskap.

Socialtjänsten möter nämligen människor som är i ett utsatt läge. Då måste det vara så att de får del av både professionellt bemötande och bästa tillgängliga kunskap för att få hjälp med det de behöver. Därtill tjänar socialtjänsten. Därför har min vision varit att försöka bygga de stödstrukturer som gör att ny kunskap kan nå ut på fältet. Vi har 290 kommuner, och socialtjänsten fungerar olika i stort sett i alla. Att få ett mer likvärdigt bemötande oavsett var man bor i landet är en målsättning.

Sedan måste vi skilja på vad som är vems ansvar och se till att arbetsförhållandena är goda. Vi måste se till att man har tillräckligt många

medarbetare. Det är kommunernas ansvar, och det är inte statens uppgift att överta det. Däremot gör vi allt vi kan för att hjälpa och stödja med bra kunskap och bra metodutveckling – det är ett nationellt ansvar – samt se till att finansieringsprincipen tillämpas, så att pengar följer med ny lagstiftning.

Anf. 10 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Det är kommunernas ansvar, men deras möjlighet att ta ansvar påverkas väldigt mycket av den nationella politiken.

När väldigt få i förhållande till tidigare är med i a-kassan, när det är svårt att komma in där och dyrt att vara med, får man väldigt många människor som inte har sin försörjning genom a-kassan. När människor ramlar igenom sjukförsäkringen och är för sjuka för att jobba men ändå inte får ersättning kommer en del av dem till socialtjänsten. När bostadsmarknaden inte fungerar, när hemlösheten ökar i form av människor som inte har en egen bostad med kontrakt utan måste ha hjälp med sociala bostäder av socialtjänsten, blir man en liten social bostadsförmedling.

Jag kommer ihåg när jag besökte socialkontoret i Angered, som är norra Europas största. Jag blev helt fascinerad av att man var arbetsförmedling, man var bostadsförmedling och man jobbade med rehabilitering för att få in folk på arbetsmarknaden. Man jobbade med många saker som egentligen ligger på andra instanser, men det hade man fått i knät eftersom det inte fungerade.

Jag tror att det är viktigt att se att det finns ett kommunalt ansvar men att det också finns ett nationellt ansvar. Det är en nationell övervältring, och då måste man ta konsekvenserna av den. Man måste också ta ansvar för att vi har en socialtjänst som fungerar i dag.

När man nu bryter tystnaden runt om i landet gör man det på två plan. Man gör det för att man slåss för en välfärd man ser inte fungerar. Man lyfter fram detta som en av de viktigaste frågorna: Vi måste tala om för politiker och för människor i debatten vad vi som jobbar närmast utsatta människor ser. Man gör det också för att man måste ha en vettig arbetssituation för att kunna jobba på ett bra sätt gentemot dessa människor.

Jag vill ställa en sista fråga till Maria Larsson. Ser du inte att det behövs göras ytterligare insatser som läget är i socialtjänsten i dag?

Anf. 11 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Det som har varit en stor utmaning för socialtjänsten på senare tid är den ekonomiska kris vi fick. Den slog till 2008 och ledde till en ökad arbetslöshet i vårt land. Då blir det kännbart för socialtjänsten i form av att fler behöver ekonomiskt bistånd under en kortare eller längre tid. För flertalet handlar det om en kortare tid, men det blir ändå många ärenden för socialtjänsten att hantera.

Det är dock den förändring vi har sett. Det är därför andelen som har fått ekonomiskt bistånd har ökat något under denna period. Så sker i varje lågkonjunktur, i varje finanskris. Man kan säga att Sverige har kommit fantastiskt lindrigt ur detta, och Sveriges medborgare har ändå klarat sig igenom detta på ett mycket bättre sätt än våra europeiska grannländer har gjort i snart sagt varje del.

Det ska vi vara glada och tacksamma över. Samtidigt är det naturligtvis på individnivå oerhört svårt och tragiskt för den som drabbas; så är det alltid.

Socialtjänsten ska ha goda förutsättningar. En sak som vi gör ytterligare för att skapa goda förutsättningar för ett lärande av varandra är öppna jämförelser på hela socialtjänstens område där vi kan jämföra mellan kommuner vad man presterar. Vi kommer också, förhoppningsvis inom en inte alltför avlägsen framtid, att kunna ha brukarundersökningar inom varje del av socialtjänstens område. Det blir riktigt intressant när de som kommer i fråga för missbrukarvård eller de som kommer i fråga för social barn- och ungdomsvård får säga sitt om vad de tycker om hur det fungerade när de befann sig i ett utsatt läge. Där tror jag att man kommer att lära mycket av varandra kommuner emellan. Det finns de som gör ett fantastiskt arbete, och det finns de som behöver lära mer.

Jag gör vad jag kan på nationellt plan för att hjälpa socialtjänsten att utvecklas, men även kommunerna måste göra sitt. Eva Olofsson tror jag också är kommunpolitiker – nej, inte längre – men alla kommunpolitiker måste naturligtvis göra sitt för att socialtjänsten ska få förutsättningar för att göra ett kvalificerat bra och rättssäkert jobb. Varje person som kommer till socialtjänsten har rätt att få ett gott bemötande och ett rättssäkert hanterande.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:54 om egen bostad för våldsutsatta kvinnor och deras barn

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Carina Ohlsson har frågat civil- och bostadsministern vad statsrådet avser att göra för att hitta en lösning så att våldsutsatta kvinnor och deras barn får en egen bostad. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Både akuta och långsiktiga insatser är av stor vikt för en kvinna som varit våldsutsatt. Att få en egen bostad är förstås en viktig del i det långsiktiga stödet som syftar till att kvinnan ska orka gå vidare i livet, kanske efter att levt i otrygghet under många år. Efter att inledningsvis ha bott på ett tillfälligt skyddat boende kan kvinnan och hennes eventuella barn behöva en mer långsiktig lösning på sin boendesituation. Socialtjänsten har ett omfattande ansvar för att ge stöd och hjälp till brottsoffer. I detta ingår långsiktiga insatser, till exempel stöd att ordna ny bostad, skola till barnen, psykosocialt stöd och att söka eventuellt nytt arbete. Av såväl Socialstyrelsens allmänna råd som vägledning framgår att om en kvinna är i behov av stöd på lång sikt bör socialnämnden kunna erbjuda henne hjälp med att söka och skaffa ett nytt permanent boende. Det är viktigt att socialtjänsten har ett nära samarbete och upparbetade kontakter med andra berörda aktörer som kommunala och privata hyresvärdar, såväl i den egna kommunen som i andra.

Regeringen arbetar aktivt för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor men också för att förbättra stöd och hjälp till dem som utsatts. Varje år satsar regeringen särskilda utvecklingsmedel om 109 miljoner

kronor för att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Vidare har Socialstyrelsen fått i uppdrag att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende för hotade personer och att ta fram ett vägledande material för berörda målgrupper. Myndigheten har också förstärkt tillsynen på området, och för inte så länge sedan presenterades de första öppna jämförelserna på området. Regeringen avser att noga fortsätta följa detta arbete.

Anf. 13 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Våld mot kvinnor är ingen isolerad fråga. Det behövs mycket mer av förebyggande arbete, samverkan mellan olika aktörer och fokus på förövaren för att man ska kunna bekämpa våldet så att det aldrig ska ske.

Tyvärr är det inte så det ser ut, utan det händer varje dag, kontinuerligt, att kvinnor och deras barn blir utsatta för våld såväl i Sverige som i resten av världen. Då behöver kvinnorna och barnen självklart akut stöd, och det står många kvinnojourer för i Sverige – om man generaliserar – men också ett mer långsiktigt stöd för att kunna forma sitt eget liv. Då är egen bostad en förutsättning för att man ska kunna forma det egna livet.

Då handlar det, som man kan läsa i svaret, om bland annat att barnen ska kunna fullfölja sin skolgång. Där ser vi att det brister, men det är inte det vi ska debattera i dag. Jag vet att det brister, att kommunerna inte har planerat för att barn ska fullgöra sin skolplikt. Även om det är skolplikt har inte kommunerna någon beredskap för detta. Man ska kunna behålla sin förskoleplats för att barnen ska kunna träffa andra barn och att barnen ska kunna känna trygghet. För det behöver man veta var man ska bo nästa månad eller nästa vecka. Det är inte så som verkligheten ser ut, utan bostadsfrågan har blivit en väldigt stor del av bekymret för kvinnor och deras barn som är utsatta för våld.

Man kan se undantag. Jag tittade i dag på en kommuns hemsida som har ett helägt kommunalt bostadsbolag och som poängterar att de tar ett socialt ansvar och tillhandahåller lägenheter för det akuta boendebehovet hos kvinnor utsatta för våld men också ser till att på direkten ordna permanent bostad vid behov. Tyvärr är detta ett undantag. Det som de flesta vittnar om just nu är att kvinnor får bo kvar lång tid på kvinnojourer därför att man inte fått tag på något eget boende. Den aktuella situationen ser ut som så att många kvinnor och deras barn får bo på vandrarhem, på hotell och bo kvar månad efter månad på kvinnojour. Om det inte finns en planerad skolgång för barn kan alltså barnen vara på kvinnojour och får inte fullfölja sin skolgång. Då blir det ett stort bekymmer för alla parter. Det är vanligt att kvinnorna har ekonomiska svårigheter att få tag i en egen bostad.

I svaret läser jag att statsrådet stärker problembeskrivningen, men det finns inte tillstymmelse till svar på interpellationen. Jag skulle vilja ha lite mer av svar. Jag säger att det inte är någon isolerad fråga och hoppas, även om besvarandet har lämnats över till statsrådet Maria Larsson, att även Stefan Attefall känner att han äger ansvar i den här frågan och tar sitt ansvar som bostadsminister.

Alltså mer av svar, för problembeskrivningen har vi redan.

Anf. 14 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! På Halloween den 31 oktober var jag på en diskussion om våld mot kvinnor. Där deltog bland annat Margot Olsson, som är en av dem som under många år har jobbat med kvinnofridsarbetet i Malmö. Det arbetet är väldigt framgångsrikt nationellt sett, men trots det är det fortfarande många kvinnor som blir misshandlade. Det visar att även om man gör sitt yttersta för att förebygga och se till att myndigheterna samarbetar för att öka anmälningfrekvensen, att kvinnorna ska känna sig trygga att våga anmäla, fortsätter våldet. Därför måste det finnas en plan för vad man gör för de kvinnor som ändå blir misshandlade och vad man gör med barn i dessa familjer.

Bostadsbristen är ett stort problem. Det hänger delvis ihop med att kvinnorna kan ha ett skyddsbehov, det vill säga att de även efter det att de har bott på en kvinnojour kan behöva ha en skyddad adress för att mannen inte ska hitta dem. Det är inte så lätt att ordna det, och kommunerna har ett begränsat bestånd av skyddade adresser.

Den andra delen är kvinnornas ekonomiska situation. På det möte jag var berättades att oftast är ett av de största problemen att kvinnorna drabbas av väldigt stora ekonomiska problem när de väl anmäler. Det har mest med misshandeln att göra. Men när de väl tar steget och lämnar mannen och anmäler förlorar de sin bostad. Det är ett väldigt stort problem som dyker upp.

De som har blivit misshandlade är för det mesta väldigt chockade. Men chock ger inte rätt till ersättning från sjukförsäkringen. Det innebär att det slår väldigt hårt mot kvinnornas ekonomi. En del försöker hanka sig fram och jobba kvar på arbetsplatsen. Det kan vara väldigt farligt eftersom mannen som regel vet var hon arbetar och kan söka upp henne där. Det är ett jätteproblem.

En del går utan att få någon ersättning från sjukförsäkringen. I bästa fall får de ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Oavsett vilket drabbas det deras ekonomi svårt. De är plötsligt ensamförsörjare, och de har kanske barn också. Det skulle jag vilja ta upp som ett stort problem kopplat till bostadssituationen.

Den kvinna som plötsligt inte har sin lön utan kanske i stället ersättning från a-kassan, eller ännu värre att hon helt förlorar all inkomst, hur ska hon kunna eftersöka en ny lägenhet på en bostadsmarknad där trycket är enormt hårt?

Misshandlade ensamstående kvinnor med barn inte är de som står högst upp på rangordningen för dem som hyresvärdarna vill ta emot. De tittar på att det ska vara trygga inkomster. Dessa kvinnor är väldigt utsatta. Det är inte en grupp som får speciell hjälp. Det är socialtjänsten som kan hjälpa till, och där finns väldigt begränsade resurser.

Jag skulle därför vilja se det kopplat till bristen på bostäder. Hade det bara funnits fler bostäder, och framför allt hyresrätter med rimliga hyror, hade det varit lite lättare. Jag ser det även kopplat till kvinnornas ekonomiska situation.

Svår chock till följd av misshandel borde berättiga till ersättning i sjukersättningen. Då kan dessa kvinnor kanske vara borta en tid från sin arbetsplats och i bästa fall sedan återvända till jobbet. Konsekvensen blir annars tyvärr att de får lämna sitt arbete.

Det förekommer till och med att arbetsgivaren gör sig av med kvinnorna i omorganisationer eftersom de ser dem som ett osäkert kort. De mår ofta kanske både fysiskt och psykiskt dåligt efter misshandeln. Då är det vårt ansvar att försöka hjälpa kvinnorna.

Anf. 15 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Det är en mycket viktig fråga som interpellanten här tar upp. Det är ett påtagligt problem för många kvinnor att hitta en bostad efter att de har blivit utsatta för våld i en relation.

Jag och en kollega inom Moderaterna, Ewa Thalén Finné, drev förra året ett projekt som handlade om att utveckla Moderaternas politik när det gäller bland annat mäns våld mot kvinnor och annat våld i nära relationer.

Det var framför allt fråga om ett brett upplagt besöksprojekt där vi gjorde besök från Luleå i norr till Trelleborg i söder hos polisen, socialtjänsten, kvinnojourer och många andra aktörer som kommer i beröring med kvinnor som utsätts för våld i relationer.

Syftet var att få en bred verklighetsbild men också förslag på förändringar och förbättringar. Detta arbete ledde till en rapport med 50 olika uppslag att arbeta vidare med.

Ett område som vi pekar på i rapporten är just möjligheten för den som utsatts för relationsvåld att få en ny bostad. Precis som har omvittnats här lyfter många kvinnojourer fram den frågan när man diskuterar dessa problem.

Många kvinnojourer lyfter fram frågan vart kvinnan som flytt till ett jourboende ska ta vägen när den akuta fasen är över. Det kan handla om problem att hitta en bostad generellt i en viss kommun därför att det är bostadsbrist. Ett annat problem kan vara att hotet mot kvinnan är av så allvarligt slag att hon inte kan bo kvar på sin ursprungliga boendeort.

Det kan också vara så att mannen har missbrukat sin maktställning och genom olika förfaranden gjort kvinnan skuldsatt och förorsakat att hon har betalningsanmärkningar. Han kan till exempel ha tagit kontrollen över bådass inkomster och tvingat kvinnan att stå för en kredit och sedan inte betalat ränta och amorteringar i rätt tid och därigenom förorsakat att hon hamnat hos kronofogden.

Det finns en mängd problem knutna till detta. Är man skuldsatt och har betalningsanmärkningar är det också svårt att få något bostadsföretag, kommunalt eller privat, som vill hyra ut till en.

Precis som statsrådet sade i sitt svar är det i första hand socialtjänsten som har ansvaret för att hjälpa kvinnan vidare. Jag tror att socialtjänsten skulle kunna vässa sig på detta område. Man skulle inte minst kunna utveckla samarbetet med andra kommuner.

Någonting som vi mötte på många håll i Sverige var just en efterfrågan på mer av samarbete över kommungränserna antingen för att hitta ett boende som är tryggare för kvinnan eller för att hitta en bostad på en plats där det inte råder bostadsbrist. Det finns mycket att utveckla. Svaret är i första hand kommunalt.

Apropå diskussionen huruvida man kan bli sjukskriven för chockskador kan man bli sjukskriven om man blivit utsatt för något som har lett till en medicinskt påvisbar effekt. Det kan till exempel vara sömnstörningar, ångest, chock, neuros och depression.

Har man drabbats av posttraumatiskt stressyndrom efter att till exempel ha blivit utsatt för misshandel kan det vara ett skäl för sjukskrivning. Det är inte så att chock generellt aldrig kan vara ett skäl för sjukskrivning. Det måste bedömas av en läkare och befinnas vara av så allvarligt slag att det leder till sjukskrivning. Då förutsätts en medicinskt påvisbar effekt.

Herr talman! Sammanfattningsvis delar jag statsrådets uppfattning att kommunernas ansvar är centralt och att mycket kan bli bättre i den kommunala verksamheten på det här området.

Anf. 16 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är svårt att föreställa sig hur det är att vara förföljd eller hotad. Det krävs inlevelseförmåga. Det handlar om att känna sig otrygg dag in och dag ut. Det är en utsatthet där man känner sig rättslös, och den framtida ovissheten är förödande. Det går ofta tillbaka till en tidigare personlig relation som i många fall är svår att avsluta.

Jag är inne på lite samma tanke som Andreas Norlén. En del kommuner sköter detta väldigt bra. Det ska jag gärna säga. Andra är inte fullt så framgångsrika men köper sig oftast samvetsfrid genom att ge bidrag till olika kvinnojourer. Det är bra. Det finns också goda exempel. Till exempel i det lilla område där jag bor i Stockholms län i Solna finns det framgångsrika projekt för hur man kan ta hand om detta.

När det gäller dessa kvinnor och ofta barn som är hotade gäller det ofta tillgången till lägenheter för permanent boende. Det är inte bara i närheten. I många fall krävs det för den personliga integriteten och skyddet att man tyvärr måste flytta från den ort där man bor.

Det är något som kräver just det som Andreas Norlén varit inne på. Det kräver samverkan långt över kommungränserna. De förföljande, ofta männen, känner absolut inga kommungränser eller administrativa gränser. Det är helt ovidkommande för dem.

Därför gäller det att se till att man får någon form av samverkan långt över socialnämndernas verksamhetsområde och långt över de administrativa gränserna. Här finns det ett ansvar för oss som varit aktiva i kommunalpolitiken i kanske som jag 15 år. Vi har inte riktigt levt upp till det ansvaret att samverka för att få effektivitet.

Det behövs flera möjligheter för varje socialnämnd att se till den enskilda förföljda kvinnan och hennes och ofta hennes barns behov. Nu blir det ofta permanentboende. Det är en skada. Är det någonting som många förföljande män är duktiga på är det trots allt att leta upp de adresserna.

Därför skulle det behövas ett nätverk av bostäder över hela landet så att man skulle kunna flytta dessa kvinnor. Att känna sig hotad och otrygg varje dag måste vara bland det hemskaste man kan uppleva.

Finns det några möjligheter att få en samverkan långt över kommungränserna, och hur skulle detta i så fall kunna gå till? Jag tror att det skulle vara en väg för många kvinnor till att känna ökad trygghet om de kunde flytta till en annan lägenhet.

Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! För oss som inte har varit i en sådan här situation själva är det naturligtvis otroligt svårt att föreställa sig hur det är. Men vi är en hel del som har haft kontakt med människor som har varit i den här situ-

ationen. Gunnar Andrén gav ett fint vittnesbörd om det, och jag har också haft sådana kontakter. Det påverkar en väldigt djupt när man inser hur stor utsattheten är för dem som är drabbade. Ofta har man barn att ta ansvar för, och man hittar ingen fristad någonstans. Här är naturligtvis socialtjänsten den som kan samordna.

Precis som Carina Ohlsson sade i sin inledning är det här inte en isolerad sak som behöver få sin lösning, utan det är en komplex livssituation där man kanske har tappat tillhörigheten både till jobbet och till en bostad.

Det är därför som den här frågan har varit viktig för mig personligen men också för regeringen. Det var därför som vi redan 2007, eller om det var 2008, införde en förändring i socialtjänstlagen där vi skrev att socialtjänsten inte bara *bör* ge stöd, hjälp och skydd till de här kvinnorna utan *ska* ge stöd, hjälp och skydd. Det var en mycket viktig förändring – ett litet ord, men väldigt betydelsefullt i det här sammanhanget.

Har vi gjort något mer? undrar Carina Ohlsson. Gör vi någonting åt den här frågan? Vi har arbetat väldigt aktivt med den här frågan. Utifrån det här har det tagits fram allmänna råd, en handbok till socialtjänsten och riskbedömningsinstrument så att socialtjänsten ska ha många verktyg för att verkligen kunna ge ett samlat stöd. Utbildningsmaterial finns också. När det gäller handboken belyser den vikten av att kunna bedöma behovet av ett tillfälligt boende men också av ett permanent boende.

Det är inte ovanligt att kvinnan framställer önskemål om att kunna flytta till en annan kommun, precis som Gunnar Andrén var inne på. Detta är fullt möjligt. Vi har gjort en lagändring som träder i kraft vid årsskiftet, och där har vi sagt att även om ansvarsfördelningen mellan kommunerna är klar finns inget hinder för en kommun att ansöka om en insats hos en annan kommun. Vi har öppnat upp för det lagstiftningsmässigt. De begränsningarna eller hindren finns alltså inte längre, och det har vi sett till just bland annat med tanke på kvinnor som utsätts för våld.

Vi har tillsatt en nationell samordnare för att bekämpa våld och öka effektiviteten i arbetet. Hon heter Carin Götblad, och hon har påbörjat sitt arbete. Hon ska se på hur vi både från kommuners, landstings och myndigheters sida och från organisationers sida ska göra för att öka effektiviteten och kvaliteten och för att hitta långsiktigheten i arbetet. Vi har också utvecklingsledare på plats.

Sedan handlar det om att vi måste ha bostäder som finns tillgängliga, och det är den andra sidan av problematiken. Jag vet att Carina Ohlsson egentligen riktade den här interpellationen till Stefan Attefall som är bostadsminister, men eftersom det samlade ansvaret ligger hos socialtjänsten är det jag som besvarar frågan.

Låt mig säga att också på bostadssidan händer det en massa saker. Det är naturligtvis väsentligt att det kan byggas. Det råder brist på bostäder på många håll. Vi tittar nu på hur man kan öka intresset för att investera i hyresbostäder, vi har en ny plan- och bygglag från 2011 och vi har för avsikt att skärpa och förtydliga kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen genom en ny lag för bostadsförsörjning. Den är ännu inte på plats, men den ligger i pipeline. Jag ska återkomma till ytterligare några saker i mitt nästa svar.

Anf. 18 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! De kvinnor som nu behöver bostad kanske inte är så be-
tjänade av vad som planeras, utan det är just nu som de behöver hjälp. Det
är till och med så att svårigheten att få en egen bostad många gånger är så
stor att man kanske drar sig för att lämna den våldsamma relation som
man är i. Det måste vi ha med oss när vi diskuterar detta.

Vi har hört flera här nu som har sagt att det här är kommunernas an-
svar, och det var likadant tidigare när man pratade om socialtjänstens roll
och dess ansvar gentemot sina kommunmedborgare. Det är ju så, men
många gånger känner de enskilda tjänstemännen inom socialtjänsten en
maktlöshet eftersom det inte finns några bostäder att förmedla. Många
kommuner har sålt sina helägda kommunala bostadsföretag, och det är
inte alla som med öppet hjärta och sinne säger: Självklart ska vi se till att
kvinnor som är utsatta för våld får en bostad. Anledningen är att vi vet att
flertalet av de kvinnor som är på kvinnojour har betalningsanmärkningar.
Kronofogden vittnar om att allt fler har hamnat hos kronofogden för att
de är överskuldsetta. Att utsättas för våld leder också ofta till att man
hamnar i ekonomiska svårigheter. När man bor på kvinnojour fortsätter
räkningarna och hyreskostnaderna för den bostad som man har lämnat att
komma. Det kan vara kvinnan som bor på kvinnojouren som får stå med
hela den skulden.

Det räcker inte att säga att det är kommunernas ansvar. Om man ser
att det här inte är en isolerad fråga utan en fråga som man ska jobba med
på djupet och på bredden duger inte svaret att det är socialtjänstens an-
svar. Det är bostadskö på många orter i Sverige, och man har sålt av
fastigheter som kommunen tidigare har ägt. Många kommuner klarar inte
av att ta det ansvar som de ska ta.

Jag tycker att det borde vara fler som, liksom Maria Larsson, säger att
det här är ett ansvar för fler än socialtjänsten. Därför hade jag hoppats,
även om statsrådet Maria Larsson är engagerad i frågan, att bostadsmi-
nistern skulle lyfta upp den här frågan, för annars tycker jag att man gör
det till en isolerad fråga.

Vi har hört statsministern och andra tala om att man ska garantera den
ekonomiska tryggheten för kvinnor utsatta för våld. Samtidigt kan man
se direkt i statistiken att en högre andel av kvinnorna som är utsatta för
våld är arbetslösa och sjukskrivna. De har ingen speciell kö som de kan
ställa sig i för att få ekonomisk trygghet, utan försämrar man i a-kassa
och sjukförsäkringssystem drabbar det i stor utsträckning de kvinnor som
är utsatta för våld. Det gör det inte lättare för dem att få bostad, för de har
ingen inkomst.

Våld är också ekonomiskt våld. Våld är att inte ha möjlighet till ett
egget boende. Här tycker jag att det behöver göras mer i samverkan med
kommunerna. Man ska inte bara säga att det är socialtjänstens ansvar. Jag
tycker att det här svaret vittnar om att man lämpar över det på kommu-
nerna och säger att de ska ta sitt ansvar.

Anf. 19 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Ett exempel som inträffade ganska nyligen var mordet
på Maria i Landskrona. Hon sov med en kniv under kudden – så rädd var
hon för sin familj. Socialtjänsten i Landskrona såg till att hon fick en
egen lägenhet att bo i. Utöver det hade hon kontakt med frivilligorgani-

sationen Tänk om i Malmö som hjälpte och stöttade henne. De hade dock inga resurser för att kunna ordna boende åt henne. I hennes fall behövdes ett skyddat boende, helst utanför Landskrona. Hon var inte säker på den adress hon hade, som ju var känd. Det var inget skyddat boende.

Detta visar att vi inte bara behöver fler bostäder till hotade kvinnor, utan vi behöver också fler skyddade bostäder så att de antingen i den egna kommunen eller i en annan kommun kan bo på en skyddad adress. Men då blir det genast en dragkamp mellan kommunerna. Det är inte säkert att hemkommunen vill betala, och det är inte heller säkert att den kommun man är tänkt att bo i vill betala. Detta måste lösas på något sätt genom myndighetssamverkan. De kvinnor och barn som är hotade måste helt enkelt få rätt till skyddat boende, inte endast rätt till bostad.

I den bästa av världar får den som är chockskadad vara sjukskriven, men tyvärr ser verkligheten inte ut så. Vi har många kvinnor som är totalt traumatiserade av misshandel. Det kan vara misshandel som pågått en kort tid, men det kan också vara misshandel som pågått under flera decennier, vilket är oerhört svårt att komma över. Vi ska inte glömma att även barnen ofta är traumatiserade. De har bevittnat våldet och mår mycket dåligt.

Vi har alltså det ekonomiska dilemma för kvinnorna, och där kan regeringen bistå med en bättre bostadspolitik, stöd till byggandet av billiga hyresrätter och bättre stöd till sjukskrivna kvinnor så att de har råd att efterfråga en bostad.

Anf. 20 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Det förefaller inte vara någon stor skillnad när det gäller de mål vi har för politiken, oavsett om vi tillhör Alliansen eller något av oppositionspartierna. Vi inser alla allvaret för de kvinnor som drabbas av våld i en relation och vilken svår situation de befinner sig i. Frågan som vi nu diskuterar är vad staten har för roll och hur ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna ser ut samt hur vi på bästa sätt kan skapa en bättre tillvaro för dem som hamnar i en sådan fruktansvärd situation.

Då gäller det att vara konsekvent i hur man resonerar. Vi hörde en tidigare talare inleda sitt anförande, efter att statsrådet hade räknat upp alla regeringens åtgärder på området relationsvåld, med att säga att hon inte trodde att en kvinna som här och nu befinner sig i en utsatt situation blir hjälpt av vad regeringen planerar att göra. Vi fick också höra att det inte duger att säga att det är socialtjänstens ansvar, utan staten måste ta ett större ansvar. Jag antar att det innebär att staten ska vidta ytterligare åtgärder utöver den långa lista på åtgärder som statsrådet föredrog för kammaren.

Alla vi som arbetar i politiken vet att om staten ska vidta ytterligare åtgärder måste det beredas – det måste arbetas fram förslag, de måste finansieras, de måste arbetas in i budgeten och så vidare, det vill säga att om staten ska göra någonting mer än den långa rad av åtgärder som statsrådet föredrog tar det tid. Jag skulle därför säga att det snarare är tvärtom mot vad debattören sade, att det är socialtjänsten i kommunen som kan förändra en utsatt kvinnas liv här och nu. Det är socialtjänsten som kan hjälpa henne att få en bostad här och nu. Det är socialtjänsten som kan hjälpa henne vidare i livet här och nu. Det kan inte statsrådet göra, det kan inte jag göra och det kan inte heller Carina Ohlsson göra.

Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Låt mig säga att ingen skugga ska falla över Stefan Attefall, som inte är här. Frågan är formulerad utifrån våld mot kvinnor, Carina Ohlsson, och det är anledningen till att den faller på min lott. Om Carina Ohlsson är intresserad av att diskutera bostadspolitik i lite mer generella termer går det säkert att formulera en fråga där utgångspunkten inte är kvinnor som utsätts för våld, och då kommer Stefan Attefall med all säkerhet att infinna sig i kammaren. Det är ett litet tips.

Det finns en problematik som handlar om bostäder. Det är naturligtvis resultatet av att det under tjugo års tid har byggts för lite i vårt land. Därför finns det bostadsbrist i många kommuner, dock inte i alla. Det finns kommuner som har överskott på bostäder; det finns kommunala bostadsbolag som har problem att hitta hyresgäster till sina bostäder.

I jämförelse med våra nordiska grannländer har det byggts betydligt mindre i Sverige under en tjugoårsperiod. Det är en anledning till att det ibland kan vara svårt för socialtjänsten att hitta en ledig bostad. Det kan också vara så att socialtjänsten inte har upparbetat kontakter och ett gott samarbete med fastighetsägare, varken med det egna kommunala fastighetsbolaget eller med privata fastighetsägare. Där dessa kontakter finns, där det finns ett strukturerat samarbete med såväl kronofogden och kvinnojourer som fastighetsägare, kan man oftast mycket enklare komma fram till en bostadslösning.

Detta försöker vi stärka kommunerna med genom att vidta ytterligare en åtgärd, utöver dem som jag redan räknat upp, nämligen att tillsätta en hemlöshetssamordnare. Samordnaren tittar på hur strukturerat kommunernas arbete är för att därigenom kunna motverka att människor inte har någonstans att bo, för att få fram tillgängliga bostäder också till den målgrupp som behöver stöd och insatser från socialtjänsten.

Hemlöshetssamordnaren Michael Anefur inriktar sig framför allt på de kommuner där det vräks barn, där det finns risk för att barn ställs på gatan. Det har i allra högsta grad bäring på det som vi nu diskuterar. Kännetecknande för hans arbete har varit att han naturligtvis har med socialtjänsten, men han riktar också sitt arbete mot kommunstyrelsen. Det beror på att det är ett arbete som socialtjänsten inte kan lösa ensam. Det handlar verkligen om samverkan på många plan om vi ska hitta bra lösningar på den här typen av frågor.

Den samverkan måste finnas mellan kommunens olika delar, men den måste också finnas med externa parter som fastighetsägare och myndigheter av olika slag samt frivilligorganisationer. Här kommer kvinnojourerna in, som ju ofta drivs och organiseras av frivilligorganisationer.

Sedan skulle jag återigen vilja säga att även om lagförtydligandet inte är färdigt kommer en viktig del att vara att ändra i kommunernas bostadsförsörjningsansvar för att lösa en del av denna problematik. Jag stöter i dag på kommuner som inte tycker att de har något bostadsförsörjningsansvar eller som inte tycker att de har något socialt ansvar. Här tror jag att vi behöver ett regelverk som på ett tydligt sätt uttrycker vad som gäller.

Det är ett arbete som återstår, men det kan vara en ytterligare pusselbit i det som verkligen handlar om att hitta en bra helhetslösning.

Anf. 22 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Det är klart att socialtjänsten och kommunerna har ett ansvar. Det finns allmänna råd, meddelandeblad och till och med en hel bok där det står vad kommunerna ska göra. Ibland undergrävs möjligheten för kommunerna. Beslut som fattas i denna kammare gör att ansvaret blir mycket större än det som anges i den bok som jag refererar till och här visar upp för kammaren.

Jag inledde med att säga att våld mot kvinnor inte är en isolerad fråga. Det handlar inte bara om socialtjänstens ansvar. Det handlar också om vilka beslut man fattar beträffande socialförsäkringssystemet. Det handlar om a-kassan och om försämringar i den. Redan när besluten fattas vet man att det i mycket högre grad kommer att drabba de kvinnor som är utsatta för våld än gruppen kvinnor generellt. Det vet vi. När det fattas sådana beslut har vi redan den kunskapen. Därmed får kommunerna och socialtjänsten ännu större svårigheter och ett ännu större ansvar att reda ut det hela.

Det var det jag syftade på när jag sade att jag hoppades att andra ministrar inser att det inte enbart är Maria Larsson som ansvarar för den här frågan. Det är en fråga som behöver spännas över hela regeringen eftersom dessa kvinnor omfattas av alla de beslut som fattas. Det är det jag vill lyfta upp här och nu och visa på att det handlar både om bostadsfrågan och om andra frågor.

Det är gott och väl att man säger att frågan kommer att utredas och att det kommer nya förslag, men de beslut som redan är fattade har gjort att situationen är värre för många av dessa kvinnor eftersom de inte har en ekonomisk försörjning. Därmed har de också svårare att få en egen bostad.

Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Detta är mitt sista inlägg, varför jag inte kan fråga Carina Ohlsson om det finns siffror som styrker det hon påstår. Det vore intressant att veta. Jag tvivlar dock på det. Men det får vi ta vid nästa debatt. Jag får tacka för den här debatten.

Samverkan är en hörnsten. Det är också anledningen till att det har funnits ett aktivt samarbete mellan flera departement i arbetet mot våld mot kvinnor. Jämställdhetsminister Nyamko Sabuni sitter här och ska snart debattera. Tillsammans med henne och Beatrice Ask på Justitiedepartementet har vi gjort en gemensam handlingsplan för hur våld mot kvinnor ska motverkas. Regeringen har gjort en väldigt stor satsning. Det är verkligen hela regeringen som står bakom detta arbete. Det vill jag säga med emfas.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 24 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig dels om jag är beredd att ta till lagstiftning för att komma till rätta med problemet med de ojämsställda bolagsstyrelserna, dels om jag kommer att driva på jämställdhetsarbetet i EU och därmed också verka positivt för kvotering till bolagsstyrelser på EU-nivå.

Låt mig först säga att jag delar Patrik Björcks uppfattning att det är ett slöseri med resurser att inte ta till vara kvinnors kompetens. Andelen kvinnor i börsbolagens styrelser har under 20 års tid ökat från drygt 2 procent till drygt 23 procent. Det går framåt, men det går långsamt.

Patrik Björck har frågat mig om jag är beredd att verka för lagstiftning för att öka andelen kvinnor i bolagsstyrelserna. Jag är inte beredd att verka för lagstiftad kvotering till bolagsstyrelser, men det finns andra sätt att verka för en positiv förändring.

Vid sidan av lagstiftning finns också åtaganden inom den svenska koden för bolagsstyrning. Min uppfattning är fortsatt att det är ägarnas ansvar – och intresse – att ta till vara den samlade kompetens som finns bland både kvinnor och män. Det är anmärkningsvärt att näringslivet inte fullt ut tar hänsyn till den självreglering de infört för att främja jämn könsfördelning i styrelserna. Tittar vi på de statligt ägda bolagens styrelser kan vi se att staten sedan flera år tillbaka har en nästan jämn könsfördelning i sina helägda bolag med 49 procent kvinnor och 51 procent män. Om man tittar på de statligt helägda bolagen och de bolag där staten är delägare sammantaget kan man se att andelen kvinnor är 46 procent och andelen män 54 procent. Det borde inte vara så svårt för det privata näringslivet att på samma sätt som staten ta till vara kvinnors kompetens och öka andelen kvinnor i sina styrelser.

I de kommunala bolagsstyrelserna ser det dess värre inte lika bra ut. Det är alldeles för många män och alldeles för få kvinnor. Där måste vi politiker ta vårt ansvar som representanter för ägarna och öka andelen kvinnor.

Sverige ska fortsätta att vara en stark kraft för ökad jämställdhet i EU. Regeringen arbetar på olika sätt gentemot kommissionen och i ministerrådet för att driva arbetet framåt för en ökad jämställdhet, bland annat vad gäller att öka andelen kvinnor i styrelser och ledningsgrupper.

Sverige har till exempel lyckats stärka jämställdhetsdimensionen i EU 2020. Sverige har också varit drivande när det gäller att stärka jämställdhetsperspektivet i förhandlingarna om EU:s nästa fleråriga budgetram.

Jag utgår ifrån att Patrik Björck redan vet att regeringen inte är beredd att verka för lagstiftad kvotering på EU-nivå. Det är dock – som jag i olika sammanhang framhållit – en fråga om ägarnas ansvar, men också en fråga om att stå upp för subsidiaritetsprincipen. EU:s arbete för jämställdhet ska däremot stå fortsatt starkt.

Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som jag skulle vilja gå igenom. Visserligen säger statsrådet att hon delar min uppfattning, och det är gott och väl. Men det räcker inte att dela en uppfattning. Man

måste också verka i uppfattningens riktning. Annars blir det ett ganska meningslöst statement.

Statsrådet säger att det går framåt – visserligen långsamt, men dock framåt. Jag håller inte riktigt med om detta. Jämställdhetsarbetet som helhet har stannat upp helt i Sverige och trampar numera vatten. Det gäller även bolagsstyrelserna; det har stannat upp. Det går inte ens framåt längre. Detta är ett bekymmer. Delar man då min uppfattning att det är slöseri med resurser att inte ta till vara kvinnors kompetens borde man vara mer bekymrad än statsrådet är.

Herr talman! Statsrådet säger också i sitt svar att det finns andra sätt att verka för en positiv förändring. Då tycker jag att det borde vara på sin plats att statsrådet förklarar vilka andra sätt det är fråga om. Annars blir också det ett meningslöst statement. Vilka är de andra sätten att verka för en positiv förändring? Om de nu finns och är så väl kända för statsrådet, varför använder inte statsrådet i så fall alla de andra kraftfulla åtgärderna för att få i gång arbetet för en jämn könsfördelning i bolagsstyrelserna? Det finns många frågor, som sagt.

Statsrådet säger att det är ägarnas ansvar. Det må vara hänt. Hon säger att det ligger i deras intresse. Det har vi inte sett någonting av; då skulle utvecklingen ha fortsatt. Statsrådet tycker att det är anmärkningsvärt att näringslivet inte tar hänsyn till sina egna regler och främjar jämn könsfördelning. Den uppfattningen kan jag dela med statsrådet, herr talman, men jag drar slutsatser av mina analyser när jag konstaterar hur samhället ser ut. Jag konstaterar inte bara att det är på ett visst sätt, utan jag vill naturligtvis att man ska ändra på detta.

Statsrådet säger också att det inte borde vara svårt för det privata näringslivet att på samma sätt som staten tillvarata kvinnors kompetens och öka andelen kvinnor i sina styrelser. Det tycker inte jag heller, herr talman. Men problemet är att man inte gör detta. Då är det politikens, regeringens och statsrådets ansvar att se till att det händer någonting, om man delar min uppfattning att det är viktigt att tillvarata kvinnors kompetens.

Herr talman! Sedan kommer statsrådet in på den svenska regeringens agerande i EU. Här blir jag lite konsternerad, måste jag säga. Statsrådet säger att Sverige ska fortsätta att vara en stark kraft för ökad jämställdhet. Men i dag har Sverige blivit en bromskloss. I dag stänger Sverige dörrarna för jämställdheten i EU-arbetet. I dag motverkar den svenska regeringen aktivt jämställdhetsarbetet och kommissionens arbete för jämställdhet i EU.

Detta är en oerhört trist utveckling. Sverige har under en lång följd av decennier gått mot ett mer jämställt samhälle, även om det finns en lång väg kvar. Nu har vi under den borgerliga regeringen inte bara stannat upp i jämställdhetsarbetet här hemma. Vi motverkar också aktivt jämställdhetsarbetet i EU.

Statsrådet säger att man ska stödja ministerrådets arbete för att driva ”framåt för en ökad jämställdhet, bland annat vad gäller att öka andelen kvinnor i styrelser och ledningsgrupper”, och det får vi väl hoppas att man gör. Men då är det lite synd att man går in och blockerar kommissionens förslag om att öka andelen kvinnor i bolagsstyrelser.

Svaret väcker som sagt ett antal frågor och funderingar kring hur regeringen och statsrådet arbetar med detta. Den viktigaste frågan handlar naturligtvis om de där andra sätten att verka för en positiv förändring. Jag

Anf. 26 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Frågan om könskvotering i bolagsstyrelser är på tapeten igen. Orsaken är att proportionen mellan kvinnor och män i företagsstyrelser inte har utvecklats i önskvärd takt. Alltså bör politiker komma in och rätta till denna felaktighet som fortsätter år efter år, om man nu följer den logik som förespråkarna för detta synsätt har.

Herr talman! Självt tycker jag att det är önskvärt att ha en någorlunda jämn könsfördelning i företagsstyrelser. Men eftersom Sverige är ett exportberoende land tror jag att det är än viktigare att vi har internationell erfarenhet, erfarenhet av främmande kulturer, språkkunskaper och kännedom om marknader. Det är av strategisk betydelse. I svenska små, medelstora och stora företagsstyrelser finns det naturligtvis skillnader mellan könen. Men jag tror att dessa andra skillnader är av större betydelse.

Att det kvoteras på valsedlar och i offentligt ägda bolag är en sak, men jag har svårt att förstå att det ska gälla för privata företag. I privata företag har ägarna ansvar för att utveckla företaget, de har ansvaret för att tillsätta en kompetent styrelse och det är deras ansvar att göra de avvägningar som krävs för styrelsens sammansättning. Lyckas de väl tjäna företaget pengar. Lyckas de inte förlorar deras investering i värde. Ägarna har ansvaret för både upp- och nedsidan av sina beslut.

Anf. 27 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Det är ett faktum att det finns få kvinnliga ledamöter i börsbolagens styrelser. Det är också ett faktum att detta inte är någon tillfällighet. Det finns säkert en mängd faktorer som förklarar detta förhållande, till exempel att män tenderar att välja män inom näringslivet, att det finns gamla nätverk som påverkar. Det avspeglar också att det finns relativt få kvinnor på toppositioner inom näringslivet, för det är ju från den kretsen av ledande chefer som man ofta rekryterar styrelseledamöter. Det är givetvis inte tillfredsställande, precis som statsrådet framhöll.

Det är angeläget att män och kvinnor har lika goda förutsättningar att göra karriär i näringslivet, såväl att nå chefsposter som att få styrelseuppdrag. Innebär det då att kvotering är en god idé? Det enkla svaret är nej.

Allmänt sett finns det skäl att vara tveksam till kvotering som metod, oavsett vilken typ av rekrytering det handlar om, eftersom kvotering innebär en tydlig risk att man inte ser individerna utan enbart betraktar människor som delar av olika kvotgrupper.

Även om man lämnar den diskussionen är det lätt att se att kvotering är särskilt olämplig just när det gäller rekrytering till bolagsstyrelser. Det beror på styrelseuppdragets särskilda förtroendekaraktär och dess koppling till ägandet av företaget.

En bolagsstyrelse har i uppgift att, som det heter i aktiebolagslagen, förvalta bolagets angelägenheter, och det är ett mycket vitt mandat. Det handlar om att fatta beslut om vilka åtgärder som helst som inte strider mot aktiebolagslagen eller bolagsordningen. Det handlar alltså om att

Svar på
interpellationer

utöva all den makt som tillkommer företagets ägare, att tillvarata ägarnas intressen i varje detalj mellan bolagsstämmorna. Då är det, herr talman, av central betydelse att ägarna fritt får välja vilka individer som ska tillvarata deras intressen och utöva deras rätt.

Om jag behöver hjälp att tillvarata mina intressen, om jag behöver en ekonomisk konsult för att få råd om min ekonomi eller en advokat för att få hjälp i en rättegång, är det en självklarhet att jag ska få välja den person som jag har allra störst förtroende för utan statliga pekpinnar. På samma sätt förhåller det sig med dem som äger ett företag och som ska välja vilka som ska sitta i deras styrelser och tillvarata deras intressen. Det måste de få göra efter eget gottfinnande.

Jag delar uppfattningen att det vore bra med fler kvinnliga ledamöter i börsbolagens styrelser. Jag tror att det skulle ha ett antal positiva effekter. Men debatten förs i fel forum. Om Patrik Björck vill åstadkomma en reell förändring eller omsätta det engagemang som han ger uttryck för till att lyfta fram kvinnor inom näringslivet, då vill jag uppmana Patrik Björck att köpa aktier i de svenska börsnoterade företagen – det räcker att han köper en i varje – att han beger sig till bolagsstämmorna, nominerar kandidater till bolagens styrelser, kompetenta kvinnor som han känner till, och med samma emfas som i denna kammare pläderar för att de personerna är de bästa att tillvarata bolagens och ägarnas intressen. Det vore att konstruktivt angripa problemen.

Jag är själv riksdagsledamot från Östergötland. Jag har köpt några få aktier i Saab AB, som är Östergötlands största privata företag, och i egenskap av aktieägare skrivit ett öppet brev till styrelseordföranden Marcus Wallenberg och sagt att det är bra att Saab har lite fler kvinnor i sin styrelse jämfört med tidigare men att mer borde göras, att det är en lång väg kvar innan Saab, Östergötlands största företag, har en jämställd styrelse och tillvaratar kvinnors kompetens på bästa sätt. Det tycker jag är det sätt som jag kan bidra med för att främja att fler kvinnor får ledande positioner i näringslivet. Jag tycker att Patrik Björck kunde följa det exemplet.

Anf. 28 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! När man talar om EU brukar man kanske inte lyfta fram att de har gått före Sverige i jämställdhetsarbetet, men i vissa frågor har de faktiskt gjort det. När det gäller diskriminering av kvinnor i arbetslivet stärkte vi faktiskt vår lag när vi gick med i EU. Men i många andra avseenden kan man säga att vi ligger i framkant och att EU ligger lite i bakvattnet.

När det nu kommer en tydlig fråga där ansvarig EU-kommissionär faktiskt vågar ta ställning för könskvotering tycker jag att det är sorgligt att Sverige som ett föregångsland när det gäller jämställdhet blockerar förslaget. Jag tycker att det är tragiskt, därför att denna modiga kommissionär behöver ju i stället allt stöd hon kan få.

Det är såklart viktigt för näringslivet att jämställdheten ökar där, men det är också en symbolfråga som man inte ska underskatta betydelsen av att kvinnor bör vara med även på höga positioner. Det ger också positiva ringar-på-vattnet-effekter i hela samhället.

Jag vill göra en jämförelse med Norge, som har vågat gå före i den här frågan. År 2002 eller 2003, däromkring, lagstiftade de om att det

skulle vara minst 40 procent av det ena könet i de börsnoterade bolagens styrelser. I det här fallet var det då kvinnor. Det var ingen risk att det skulle bli 40 procent män, utan det var 40 procent kvinnor. Från en dag till en annan ändrades bolagsstyrelserna totalt i Norge. Från att 77 procent av de börsnoterade företagen inte hade en enda kvinna i börsbolagens styrelser gick det till minst 40 procent kvinnor, så det var en revolution.

Det fanns farhågor inför denna lagstiftning som lyftes fram offentligt för att det skulle leda till ett stort kompetenstapp, att dessa styrelser helt enkelt skulle bli mycket mindre kvalificerade. Det visade sig sedan att det blev precis tvärtom. Utbildningsnivån hos dem som satt i bolagsstyrelserna höjdes. Man kunde se att kvinnorna faktiskt hade högre utbildning än männen. Man kunde också se att medelåldern sänktes, att det var unga välutbildade kvinnor som kom in. Och det fanns ingen indikation på att det här skulle försämra deras möjligheter ekonomiskt. Det finns en mycket bred och omfattande forskning som visar att mångfald leder till ökad lönsamhet, inte minst mångfald när det gäller att få in kvinnor och inte bara män.

Det finns en tendens att ta den enkla vägen. Det är de som man redan känner, de som man kanske redan umgås med, som man rekommenderar. Och ofta rekommenderar man någon som liknar en själv. Det kan också vara omedvetna processer där män föreslår andra män som liknar dem själva. Det blir ett sätt att utestänga kvinnor, även om det inte sker medvetet.

Jag tycker att Norge är ett väldigt bra exempel. Det är ett land som liknar vårt väldigt mycket. Vi ligger nära Norge. Man har kunnat se vad som hände när de införde den här lagen, att det faktiskt fick positiva effekter.

Det finns forskning som visar, inte just i det norska exemplet för det är ju ganska färskt, att när man tar steget att släppa in kvinnor på ledande positioner sprider sig jämställdhetsarbetet. Det ökar chansen för fler kvinnor att hamna i chefspositioner, för det är ju inte samma sak att sitta i en styrelse och att bli chef. Och det finns en tendens att jämställda styrelser rekryterar mer jämställt. Dessutom får yngre kvinnor förebilder, och bara av den anledningen har de lättare att komma in och få chefspositioner. Jag tycker därför att det är ett bra förslag som inte ska avfärdas.

Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är ett mycket bra svar som statsrådet har givit här, särskilt meningen: Det är ett slöseri med resurser att inte ta till vara kvinnors kompetens. Det är en nyckelmening i de här sammanhangen.

Ibland, herr talman, måste man vända på frågan. Och jag vill ställa frågan: Skulle jag vilja bli inkvoterad i vad det än vara må? Svaret är absolut nej. Män vill inte bli inkvoterade. Jag är helt övertygad om detta. Det gäller inte bara i bolagsstyrelser, utan det gäller också i den viktiga frågan om politisk representativitet.

Jag ska ta något exempel här som visar hur viktigt det är att inte kvoterar, eftersom vi nu diskuterar detta också i EU-sammanhang. Sverige har haft tre EU-kommissionärer sedan vi kom med 1995. Den första var en kvinna – Anita Gradin. Hon var en utmärkt företrädare för Sverige.

Den andra var en kvinna, nämligen Margot Wallström – en utmärkt företrädare för Sverige. Den tredje är en kvinna, nämligen Cecilia Malmström – en utmärkt företrädare för Sverige.

Herr talman! Det är en himla tur att vi inte har haft någon kvotering på den här punkten så att vi skulle behöva välja bort någon av dessa. Ännu värre hade det varit, herr talman, om vi hade haft ett annat sammanhang och tittat på dem som har företrätt mitt lilla parti, Folkpartiet, i EU-parlamentet. Det har varit 50 procent fler kvinnor än män. De är i och för sig inte så många, men ändå. Hur skulle det ha varit vid det senaste valet? Vi skulle vara tvungna att ta bort Marit Paulsen därför att det skulle ha varit för många kvinnor, bland andra hon. Hon skulle inte ha fått plats om vi skulle ha haft 40-procentsregeln i politiken. Det finns något som heter väljarmakt, och det finns något som heter konsumentmakt, som ni var inne på. Den ska man använda för att befrämja detta i bolagsstyrelser och så vidare. Det kan man gott göra.

Varför blir man föreslagen i en bolagsstyrelse eller i ett politiskt sammanhang över huvud taget? Jag skulle vilja säga att det finns tre kriterier som är genomgående. Det första är skicklighet och kunskap. Det är det som är det allra viktigaste. Det andra är lämpligheten – vad man kan göra i framtiden för bolaget, partiet eller vad det nu är. Det tredje är någonting som är mindre viktigt, nämligen representativitet. Vi har i Sverige haft en övertro på representativiteten. Vi tror att den har varit så väldigt betydelsefull för det förtroendeskaper man ska utöva.

Vi har haft någonting som hette Thamprofessorer och som kom att betraktas som en andra gradens professorer. Det var inte bra. Det var inte bra för kvinnor över huvud taget att vi fick in detta. Det måste vara kompetens, skicklighet och lämplighet som är avgörande. Därför tycker jag att vi ska se till att vidarebefordra den goda kompetens som svenska kvinnor besitter och inte kvotera in dem i något enda sammanhang.

Herr talman! Jag vill inte verka för att jag ska bli kvoterad till någonting. Det är den centrala frågan.

Anf. 30 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Regeringen anser att lagstiftad kvotering till bolagsstyrelser är en dålig politik här hemma. Då kan det inte helt plötsligt bli en bra politik bara för att den förs på EU-nivå. Det är självklart att dålig politik här hemma är dålig politik också på EU-nivå. Men vi välkomnar att kommissionen tänker ett varv till.

Jag tror att det är många här inne som kommer att tacka regeringen för att Sverige reagerade mot det som kommissionär Reding var på gång att lägga fram. Jag är övertygad om att vi kommer att få bättre förslag när vi tänker igenom detta ett varv till och när Reding återkommer med de förslag som hon nu avser att återkomma med. Då får vi ta det hela däriifrån: Hur hjälps vi åt för att se till att det blir så bra som möjligt för alla medlemsstater?

Det finns andra saker man kan göra. Staten har lyckats. Vi kan fungera som ett bra exempel till näringslivet när det gäller att lära sig hur man gör. Det måste inte lagstiftas om allt man ogillar. Jag ogillar starkt att näringslivet inte tar till vara kvinnors kompetens i vårt land. Jag tror verkligen också att vi förlorar på att näringslivet inte gör det. Men det betyder inte nödvändigtvis att detta måste mötas med lagstiftning och

med tvång. Trots allt har vi en äganderätt som jag menar bör ges större respekt än vad som ibland visas i denna kammare.

Jag tycker att vi ska föregå med gott exempel som ägare, som vi har gjort. Näringslivet kan då lära sig. Jag menar också att näringslivet bör ta sitt ansvar och i större utsträckning följa den bolagskod som de har kommit överens om. De ska se till att förklara varför det ser ut som det gör i bolagsstyrelserna. Om de inte lyckas rekrytera jämställda styrelser ska de förklara för oss medborgare och för oss politiker varför det ser ut som det gör. Jag håller med Patrik Björck om att det kan skötas på ett bättre sätt.

Jag tror också att det är viktigt att skapa förutsättningar för kvinnor att utvecklas och göra karriär i arbetslivet. Det kanske inte är det största hindret för kvinnor i dag, men när jag talar med kvinnor i karriären och försöker utröna vad de hade behövt eller vad de behöver för att kunna få livet att gå ihop med den karriär de gör landar de alla i svaret: Vi behöver få mer tid. Vi behöver befrias mer från hushållsarbetet, få hjälp med barnomsorg, få hjälp med barnen efter förskolans stängning och så vidare.

Där finns satsningar som regeringen gör och som oppositionen säger nej till. Vi ska inte ha RUT, säger de. ROT går an; det är bra att männen kan starta företag, tjäna pengar och få sina tjänster subventionerade och skattereducerade. Men när kvinnor ska göra samma sak duger det inte!

En annan sak man kan göra för att förbättra kvinnors möjligheter och förutsättningar i arbetslivet är att stimulera kvinnors företagande. Den som har drivit ett företag och den som har suttit i ledningsfunktion med ett linjeansvar i ett företag sitter i styrelser. Det är inte så att vi har många kvinnor i bolagsledning som inte får sitta i styrelser i dag. Tvärtom är de alldeles för få, och många av dem får sitta på många platser i många styrelser, vilket gör att vi hela tiden tappar basen för att rekrytera. När man då försöker driva politik som ska underlätta för att få fler kvinnor i ledningsfunktioner säger oppositionen nej till det. Vi ska trots allt hitta kvinnorna som ska upp till dessa bolagsstyrelser.

Hillevi Larsson säger att Norge är ett gott exempel. Jag vet inte om ni missade den utredning som en norsk kommitté precis har lagt fram. Den säger: Vi kvoterar hit, och vi kvoterar dit. Men om man tittar igenom det hela ordentligt ser man att vi inte har uppnått ett jämställt samhälle! Det är det som är felet med kvotering – man räknar antal huvuden och antal pinnar i stället för att se var man kan uppnå en rejäl förändring.

Med respekt för utbildning: Det är inte framför allt utbildningsnivå som bestämmer vem som är bra i en styrelse. Vi behöver se till att kvinnor inte bara har utbildning, utan vi behöver se till att kvinnor kommer till chefspositioner och att kvinnor äger företagen och kan få de erfarenheter som behövs. Det är detta det handlar om. Vi kan inte börja uppifrån. Vi måste börja nedifrån. Det är det enda sättet att lyckas med jämställdhet i arbetslivet.

Anf. 31 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Det är märkligt att det alltid finns så många goda skäl att inte släppa in kvinnor på olika positioner i samhället. Här försöker den svenska högern använda sig av den heliga äganderätten. Kvinno- prästmotståndarna gick längre på sin tid och talade om den heliga skrift.

Det finns alltid något sådant där grundläggande som skakar när man talar om jämställdhet. Det är väl så det är, herr talman. Det hotar naturligtvis en massa strukturer. Då tar man till den här typen av argumentation.

Jag tror att vi nu är överens om att det finns ett problem, och jag hoppas att jag är överens med statsrådet om föreställningen att problem inte löses av sig själva. Jag frågade statsrådet vilka andra sätt det finns att lösa problemet, om man inte vill ha kvotering. Det är där statsrådet är svaret skyldig.

Jag uppfattade åtminstone fyra olika exempel; jag kanske missade något, och då ber jag om ursäkt. Ett exempel på hur man skulle lösa detta var att föregå med gott exempel. Jag delar statsrådets uppfattning på den punkten. Vi kan föregå med gott exempel. Jag tycker att det framgår i svaret att det framför allt är den kommunala sektorn som har misslyckats. Den statliga sektorn har lyckats bättre. Vi kan göra så. Jag tror dock inte att det räcker, men det är klart att vi ska göra det.

Statsrådet talade om att stödja kvinnors karriär och räknade sedan upp en massa saker – barnomsorg och annat. Vi har byggt ut välfärden. Det är ett bra exempel på hur vi med politiska medel har förändrat samhället i en demokratiskt jämställd riktning. Om vi i Sverige inte hade använt skattelagstiftning, föräldraförsäkring, utbyggd barnomsorg och utbyggnad av hela välfärden hade vi såklart inte förändrat samhället i en mer demokratisk, jämlik och jämställd riktning. Där har politiken vågat ta plats och vågat lagstifta för att nå sina mål.

Statsrådet pratar också om att stimulera kvinnors företagande. Jag har inga problem med det. Det är positivt med företagande, och det är viktigt att vi stöder kvinnors företagande. Men jag tror inte att det heller räcker. Eftersom utvecklingen inte går framåt utan står stilla och till och med vänder är det dags för politiken att ta sitt ansvar. Jag tror inte att vi kommer att kunna komma runt det.

Nu säger statsrådet, och det kan möjligen låta lovande, att man är beredd att stödja kommissionär Reding i nästa vända när hon kommer tillbaka, om jag förstod statsrådet rätt. Kommissionär Reding har faktiskt lovat att komma tillbaka med ett nytt förslag om kvotering. Är den svenska regeringen beredd, när det kommer tillbaka, att agera progressivt och återigen vara med bland dem som driver jämställdhetsfrågorna framåt, ställa sig bakom kommissionen och försöka motverka de backslastendenser som finns i Europa i dag? I dag finns det tyvärr en trend i Europa som går mot minskad jämställdhet och mot att driva tillbaka väldigt mycket av det vi i Sverige har uppnått när det gäller jämställdhet mellan män och kvinnor.

Jag vill verkligen poängtera vikten av att Sverige väljer rätt sida i den striden, för det kommer att bli en strid där ökande högerkrafter i Europa kommer att försöka driva jämställdhetsfrågorna bakåt på en mängd olika områden. Vill Sverige då rätta in sig på rätt sida i den här striden och stödja kommissionär Reding tar jag det som ett positivt svar.

Anf. 32 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! All kompetens bör tas till vara. Självfallet borde det ligga i ägarnas intresse att ta till vara både mäns och kvinnors kompetens. Intellectuellt kapital var på tapeten för några år sedan. Att attrahera ta-

langer, behålla och utveckla dem i företagen är en nyckeluppgift i alla företag och organisationer.

Jag blir lite beklämd när jag hör debatten här och Patrik Björcks inlägg. Många av de sektorer där det finns kvinnor är inte öppna för konkurrens. De är inte öppna för företagande. Skulle man släppa lös det skulle man också släppa lös processer underifrån som kunde leda till fler kvinnor på ledande befattningar och i styrelser. Jag skulle välkomna det.

Tittar man på den forskning om styrelser som finns kan man förenklat säga att företag i mogna branscher med låg innovationstakt tjänar på en homogen styrelse. I företag där förändringstakten är högre och marknaden dynamisk krävs det en allsidigt sammansatt styrelse för att nå bra resultat.

Könets betydelse ska inte underskattas men inte överdrivas. Det är snarare personens erfarenhet, samlade kompetens samt personens förmåga att interagera tillsammans med övriga styrelseledamöter som är avgörande för hur lyckat styrelsearbetet blir.

Det finns mycket viktigt att titta på här. Vi behöver nog få svar på några frågor. Vilka faktorer orsakar att kvinnors eller andra gruppers underrepresentation i företag ser ut som den gör? Vad ska vi göra för att åstadkomma en förändring? Jag är långt ifrån säker på att kvotering är rätt svar, utan jag tror i stället att det handlar om att öppna marknader och låta ägarna ta ansvar.

Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Vi fick nyss höra Patrik Björck föraktfullt tala om den heliga äganderätten. Något senare i sitt inlägg sade han att han tycker att det är bra med kvinnligt företagande. Då kan det vara på sin plats att upplysa Patrik Björck om att äganderätten är en av förutsättningarna för en marknadsekonomi, det vill säga en ekonomi där både kvinnor och män får starta företag och driva dem efter eget gottfinnande.

En variant, om man nu inte gillar äganderätten, för att lösa problematiken med dålig kvinnorepresentation vore att förstärka alla börsföretag. Då skulle regeringen kunna utse varenda styrelseledamot i hela Sverige och göra det på ett jämställt sätt. Om Patrik Björck tycker att det är en bra idé, för han gillar tydligen inte äganderätten, får han väl föreslå det. Självt tror jag att det skulle få en hel del andra negativa konsekvenser.

Jag tror, som jag sade i mitt tidigare inlägg och som också statsrådet tydligt har sagt, att det vore bra för näringslivet om det fanns fler kvinnor i bolagens styrelser. Det är viktigt att ta till vara även kvinnors kompetens på ett bättre sätt än vad som sker i dag.

Om man tror på marknadsekonomi och tror att de bästa företagen är de som klarar sig bäst kommer det förmodligen att vara så att de företag som är dynamiska och som väljer in kvinnor i sina bolagsstyrelser också kommer att bli framgångsrika och klara sig bäst på marknaden. Det kommer i sin tur att göra att kvinnor successivt får allt bättre möjlighet att göra karriär i näringslivet.

Svenska företag måste hävda sig i en global konkurrens och välja de mest framgångsrika metoderna för att klara sig på marknaden. Jag tycker att Patrik Björck skulle våga lita på den fria konkurrensen och på att de företag som han djupt ogillar, det vill säga de som är fyllda av mulliga

mansgrisar, kommer att gå under i konkurrensen med de företag som är klokare och mer framsynta. Varför vågar han inte lita på det?

Anf. 34 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Tyvärr kommer ofta argumentet att vi måste ha männskor som är skickliga och kompetenta upp. Det är det som är det viktiga och inte vilket kön de har. Och det råkar alltid vara så, i de flesta sammanhang i alla fall, att då blir det färre kvinnor. Jag tycker att detta är en förolämpning mot hela det kvinnliga könet. Skulle det bero på att de har sämre kompetens? Jag vänder mig mycket starkt emot det.

Däremot kan man ifrågasätta kompetensen hos en del valberedningar som om och om igen föreslår sådana här snedfördelade styrelser, som inte tar till vara den kompetens som finns och som inte orkar söka efter kompetenta kvinnor.

Erfarenheten från Norge visar att sedan de införde kvotering i bolagsstyrelser har man äntligen börjat se sig om efter kompetenta kvinnor, och de har varit lätta att hitta. Precis som jag tidigare sade har utbildningsnivån höjts, och man har också fått in många unga kvinnor. Det finns inga negativa erfarenheter i form av att de här företagen går under ekonomiskt – tvärtom. Norge är ett av de rikaste länderna i världen. De har sin olja, men näringslivet fungerar också mycket bra. Det här har inte varit något hinder, och det finns omfattande forskning som visar att mångfald ökar lönsamheten.

På senare år har Norge till och med legat före Sverige i mätningar när det gäller jämställdhet. De ligger i toppen tillsammans med bland annat Island. Man kan inte säga att de har halkat efter på grund av den här lagstiftningen. Det löser naturligtvis inte alla problem, men det är ett av många sätt att se till att jämställdheten kommer upp på dagordningen.

Ska vi vänta på att de här mansgrisarna, som det talades om, utser kvinnor kan vi få vänta i 50 eller 100 år till. Det går ju i snigelfart. Det var därför man gjorde slag i saken i Norge, och det är därför vi borde göra det här. Vi borde också stödja Redings förslag på EU-nivå.

Anf. 35 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Om det största oppositionspartiet verkligen bryr sig om kvinnors möjligheter att få makt tycker jag att man ska börja diskutera hur kvinnor ska bli chefer i de olika företag som finns. Om man verkligen bryr sig om att utveckla jämställdhetspolitiken i vårt land bör man tala lite bredare om hur vi kan få bort den könssegregerade arbetsmarknad som finns.

Vi talar om att det ska vara fifty-fifty i börsbolagens styrelser, men ingen nämner det faktum att bara en tredjedel av samtliga kvinnor på arbetsmarknaden finns i näringslivet. Resten finns i den offentliga sektorn. Vi måste börja underifrån och jobba med de här frågorna. Vad finns det för förslag från oppositionen på hur vi ska jobba med utbildningssystem och studie- och yrkesvägledning så att vi kan se till att kvinnor också vill in i det privata näringslivet? Är det arbetsmiljöfrågor vi ska diskutera? Är det detta som skrämmer kvinnor från näringslivet och gör att de i stället går till den offentliga sektorn?

Detta är viktiga frågor att diskutera, men i stället ägnar vi tid åt att diskutera bolagsstyrelser. Det är ett symtom på ett ojämnt arbetsliv, men det är inte där vi löser de problem som behöver lösas.

Vi har i dag ungefär 40 procent kvinnliga mellanchefer i vårt arbetsliv. Hur ska vi göra för att dessa ska fortsätta hela vägen upp? Hur ska vi krossa glastaket? Det börjar tyvärr inte med att vi kvoterar till bolagsstyrelser. Låt oss därför diskutera de verkliga och viktiga problemen i arbetslivet och komma fram med verkliga och viktiga förslag på hur vi ska lösa de problem som finns! Det är då kvinnor i vårt land kan tacka politiken för det vi försöker åstadkomma. Visst finns det en hel del som näringslivet kan lära sig från hur vi har jobbat med våra bolag. Men jag är inte beredd att lagstifta om kvotering till bolagsstyrelser.

När det gäller kommissionär Reding är hon välkommen att lägga fram alla möjliga förslag, bara det inte handlar om kvotering till bolagsstyrelser. Jag är beredd att både stödja en del förslag och arbeta för att förbättra andra förslag som i så fall kommer att finnas i det dokument som hon avser att lägga fram. Vi är beredda till detta, och vi vill att jämställdheten ska gå framåt inte bara i Sverige utan i hela EU.

Alla medel kan dock inte vara tillåtna, utan vi försöker hitta andra sätt än att inskränka äganderätten genom att säga att vi ska kvotera till bolagsstyrelser. Jag menar att det finns viktigare saker att göra för kvinnor när det gäller företagande, chefskap och så vidare, och det är det vi ska ägna tiden åt.

Det är det som den här regeringen ägnar tiden åt och som oppositionen ägnar sig åt att hela tiden försöka ifrågasätta. Om den dagen skulle komma att ni tar makten kommer det att bli svårare för kvinnor att vara företagare. Det blir svårare för kvinnor att göra karriär. Det är det som det kommer att innebära, och det är inte acceptabelt.

Anf. 36 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Låt mig vara väldigt tydlig på en punkt: Jag uttalar mig definitivt inte föraktfullt om vare sig äganderätt eller den heliga skrift. Jag uttalar mig däremot mycket föraktfullt om människor som missbrukar det heliga för att förtrycka kvinnor. Det är en väsentlig skillnad, herr talman.

Statsrådet beskriver ett antal viktiga jämställdhetsfrågor som vi i oppositionen borde ägna oss åt. Det är helt rätt. Det är klart att vi borde ägna mycket mer kraft och tid åt viktiga jämställdhetsfrågor.

Det stora bekymret, herr talman, är dock att statsrådet inte ägnar någon tid åt viktiga jämställdhetsfrågor, och det är därför som jämställdheten nu trampar vatten. Det är därför som Sverige nu tappar mark när det gäller jämställdheten, både i det nationella sammanhanget här hemma där kvinnor känner sig pressade tillbaka och i ett internationellt sammanhang där vi tidigare har tillhört de länder i Europa som har strävat efter att öka jämställdheten. Nu har vi placerat oss bland de länder som stänger dörren till jämställdhet och motarbetar jämställdhet. Detta är naturligtvis djupt bekymmersamt.

Vi står stilla och går till och med bakåt när det gäller frågan om bolagsstyrelser som den här interpellationen handlar om, och det behöver vi hantera och gå vidare med. Nu säger statsrådet att hon är beredd att

stödja alla förslag utom just kvotering. Då får vi hoppas att det kommer fram sådana goda förslag som lyfter frågan vidare.

Vi måste kämpa för jämställdhet också i EU. Det är oerhört viktigt att vi gör det. Det är många som har blivit besvikna på Sverige för den ståndpunkt som statsrådet och regeringen har tagit, och det här kan vi inte bara stillatigande rätta oss efter. Vi behöver gå vidare, och är det så att statsrådet kan hitta andra sätt än kvotering att gå vidare får vi väl se det då. Vi får väl återkomma till den här debatten och se om statsrådet kan få siffrorna att vända åt rätt håll så att jämställdheten ökar och så att det blir en reaktion ute i samhället. Men den lär inte komma utan åtgärder.

Anf. 37 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Om Patrik Björck anser att vi inte jobbar med de stora och viktiga frågorna för jämställdheten i vårt land är det precis de stora och viktiga frågorna han skulle ha interPELLERAT om. Det gjorde han dock inte. Vi jobbar med de stora frågorna, och sedan interPELLERAR Patrik Björck om bolagsstyrelser.

Jag säger att det finns en skillnad mellan politik och politik. Vi ägnar oss åt de stora frågorna när det gäller ett könssegregerat arbetsliv, när det gäller ett utbildningssystem som ska fungera för både pojkar och flickor och när det gäller kvinnors företagande. Vi säger inte föraktfullt att ni kvinnor som har valt den offentliga sektorn, ni blir fast där hos kommuner och landsting och ska inte ha några andra alternativ att söka er till som anställda. Ni ska inte ha alternativet att kunna ta över er verksamhet och driva den vidare.

Det är den politiken som Patrik Björck står för, och den politiken hämmar och har hämmat utvecklingen i vårt land. I dag har vi 6 procentenheter fler chefer i arbetslivet därför att politiken tillåter det. Vi har fler kvinnliga företagare i näringslivet därför att politiken tillåter det, Patrik Björck. Det är där politiken kan göra skillnad.

Jag fortsätter gärna att diskutera bolagsstyrelser, för jag tror också att debatt och opinionsbildning gör skillnad. Det är jag övertygad om, men det är inte där den stora frågan om jämställdheten i Sverige bedrivs.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2012/13:62 om barnomsorg på kvällar, helger och nätter

Anf. 38 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vad jag kommer att göra för att barnomsorg ska kunna erbjudas på kvällar, helger och nätter.

Jag delar Ann-Christin Ahlbergs uppfattning att förskolan är en grundläggande förutsättning för att både kvinnor och män ska kunna arbeta och studera. Föräldrar ska kunna känna sig trygga med omsorgen för sina barn, även om de arbetar andra tider än dagtid måndag till fre-

dag. Möjligheten till omsorg för barn under obekvämlig arbetstid är dessutom särskilt viktigt för ensamstående föräldrar.

I den nya skollagen som började gälla 2011 förtydligas därför att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg på obekvämlig arbetstid. Sedan dess har antalet kommuner som erbjuder sådan omsorg ökat något. Det är en positiv utveckling som regeringen vill uppmuntra. I budgetpropositionen för 2013 föreslås därför ett riktat statsbidrag i syfte att stimulera kommunerna att i ökad omfattning erbjuda omsorg på kvällar, nätter och helger.

Regeringens förslag innebär att 15,5 miljoner kronor avsätts 2013 och att 31 miljoner kronor per år beräknas under åren 2014–2016. Totalt beräknas således 108,5 miljoner kronor under perioden 2013–2016.

Anf. 39 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Nu ska vi enligt ministern debattera de viktiga jämställdhetsfrågorna. På allianssidan är det dock inte så många kvar i kammaren nu när vi ska debattera dessa enligt ministern viktiga jämställdhetsfrågor. Detta säger jag utifrån att ministern inte tyckte att Patrik Björcks interpellation om bolagsstyrelserna handlade om de stora och viktiga jämställdhetsfrågorna.

Jag får tacka ministern för svaret. Vid den första läsningen kunde man tycka att det var väldigt positivt, för ministern höll med mig om att det är viktigt att vi har barnomsorg på kvällar, helger och även nätter. Ministern skriver också att det är särskilt viktigt för ensamstående föräldrar.

När man läser hela svaret börjar man dock fundera lite på hur viktigt det är, för om det är oerhört viktigt måste man också skicka med ganska mycket pengar. Regeringen har i sin budgetproposition sagt att man nästa år ska skicka lite drygt 15 miljoner till denna viktiga jämställdhetsåtgärd.

Vi socialdemokrater tror inte att det räcker. Vi tycker att man måste satsa minst 100 miljoner, vilket vi har i vårt budgetalternativ. När ministern presenterade detta i Jämställdhetsrådet sade hon att hon tyckte att det var en viktig jämställdhetssatsning, men då hade hon klumpat ihop alla fyra åren, och det blev 108 miljoner. Det är nästan samma summa som Socialdemokraterna lägger varje år, för vi ser hur viktig denna jämställdhetsfråga är.

Det här är oerhört viktigt för ensamstående föräldrar, men det är också oerhört viktigt för dem som jobbar deltid att kunna gå upp och jobba heltid. Kommunal har gjort en rapport där man ser att var tredje kommunalare som har barn inte kan jobba heltid på grund av att barnomsorgen inte är utbyggd så att man kan ta de jobb som finns.

Nu när vi har en stor arbetslöshet är det oerhört viktigt att den som står utan jobb kan ta de jobb som erbjuds just i dag. Då kan ett hinder att ta de jobb som erbjuds också vara att det inte finns barnomsorg.

Min fråga till ministern är också: År 2010 hade enligt Skolverket 118 av Sveriges 290 kommuner någon form av barnomsorg på obekvämlig arbetstid, alltså kvällar, helger och nätter. Om man nu skulle ge de 172 kommunerna som är kvar någon stimulans blir det inte många kronor kvar till var och en av de kommunerna. Hur tänkte ministern då?

Sedan tycker jag att det är oerhört viktigt att vi också pratar om att den personal som finns på våra förskolor ska kunna bedriva en väldigt

bra verksamhet. Vi vet att de gör det utifrån de möjligheter de får, men om man ska utöka öppettiderna måste man i startskedet se till att man satsar mer pengar, och mer personal måste finnas där.

Anf. 40 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Ingen förälder ska behöva avstå ett arbete på grund av att det inte finns barnomsorg eller barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det är principen som vi ska verka för.

När man lyssnar på Ann-Christin Ahlberg verkar det som om partiet Socialdemokraterna går i otakt med sina kommunala företrädare. Dessutom är man väldigt duktig på att uttala sig om denna fråga som om det var ett väldigt stort problem. Det kan vara ett stort problem i vissa kommuner, men att 118 kommuner av 290 erbjuder detta är faktiskt en framgång i den meningen att det är fler kommuner jämfört med några år tillbaka som erbjuder barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Statsrådet Nyamko Sabuni har aviserat en kartläggning. Regeringen har fattat beslut om det. Ändå tvingade de rödgröna igenom ett beslut i utbildningsutskottet och den här kammaren som föregick den kartläggningen. Jag tycker att man ska vara ödmjuk, herr talman, och ta reda på hur det faktiska behovet och efterfrågan på barnomsorg på obekvämt arbetstid ser ut.

Då säger Ahlberg: Vi vill satsa 100 miljoner kronor. Det här är bara stimulanspengar, det bidrar väl inte till någonting.

Det är korrekt. Det är stimulanspengar, för inte ens ni kunde enas i utbildningsutskottet om att anslå de 100 miljonerna eller de 50 miljonerna. När ni gick hem till er kammare och överlade med era kolleger i finansutskottet fick ni faktiskt pekpinna därifrån. Därmed blev de 100 miljonerna till slut så kallade stimulansmedel. Jag tycker att det är positivt med just stimulansmedel, men man ska inte dra för stora växlar på den satsning som regeringen kommer med.

Dessutom saknar jag i Ann-Christin Ahlbergs resonemang kommunernas ansvar. Man bor faktiskt i en kommun. Då vill jag meddela att i Sala kommun, som styrs av en socialdemokrat, säger man nej till en satsning på barnomsorg på obekvämt arbetstid. I Surahammars kommun, som ligger i min valkrets, säger Socialdemokraterna nej till barnomsorg på obekvämt arbetstid. Men samma riksdagsledamot från Surahammars kommun driver i den här kammaren att vi ska ha barnomsorg på obekvämt arbetstid. Jag får inte det att gå ihop.

Socialdemokraterna i Örebro gick för någon månad sedan ut och sade: Nu lägger vi ned barnomsorgen på obekvämt arbetstid, för snart kommer statliga pengar. Då hade man väl trott att ni skulle få igenom hundramiljonerssatsningen med hjälp av de övriga oppositionspartierna, vilket resulterade i stimulansbidrag.

Jag tycker att man ska behovspröva rätten till barnomsorg, för när man går in och granskar konkret vilka tider det är som föräldrarna efterfrågar kan man notera att det oftast är sen barnomsorg fram till kl. 20.00, 21.00 eller möjligtvis 22.00, men inte nattbarnomsorg. Det är procentuellt sett väldigt få som önskar nattservice om man säger så.

Var ödmjuk, ta reda på behovet, men för Guds skull, om ni nu har dessa krav på den här regeringen kan ni väl börja med att ringa runt till

era lokala kommunalråd och be dem att satsa på detta, om ni tycker att det här är så viktigt.

Prot. 2012/13:23
13 november

Anf. 41 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag skulle vilja dela upp den här frågan, för den ena delen handlar ju om vad man faktiskt ska ha rätt till som förälder för att kunna arbeta. Där tycker jag att man borde införa lagstadgad rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid på samma sätt som man redan i dag har lagstadgad rätt till barnomsorg på så kallad normal arbetstid.

När vi ser hur många det faktiskt är som jobbar på så kallad obekvämt arbetstid förstår vi ju att behovet av barnomsorg också finns där, för de här människorna har ju barn, om inte annat kan de få barn. Ska man behöva byta jobb eller bli arbetslös bara för att man skaffar barn? Det rimmar väldigt illa med arbetslinjen.

Det är inte bra för de här föräldrarna. Det är inte bra för de här barnen. En del av dem skyfflas faktiskt omkring mellan släkt och vänner på olika sätt. Grannar tar hand om barnen. Det tycker jag är ett ålderdomligt tänkande: Jaha, då får föräldrarna sköta barnomsorgen bäst de vill. Då kan man egentligen säga det om all barnomsorg: Ni har kanske föräldrar som är pensionärer som kan ta hand om barnen.

Ett modernt arbetsliv kräver också en modern barnomsorg. I stället för att se hur många kommuner som erbjuder sådan barnomsorg tycker jag att man borde se hur många barn det är som drabbas. Jag tycker inte att det ska vara ett enda barn som drabbas, oavsett vilken kommun man råkar bo i. Det blir också en orättvisa för dem som bor i kommuner som erbjuder den här servicen och de som bor i kommuner som inte erbjuder den. Jag tycker att det borde vara en självklarhet. Det här är ju någonting som slår väldigt hårt, inte minst mot ensamstående föräldrar.

En del föräldrar löser det på det sättet att den ena föräldern är hemma med barnet medan den andra jobbar. Sedan byter de av varandra. Bland annat hörde jag om ett sådant fall på kasinot i Malmö, där jag bor. Där är det väldigt mycket natt-, kvälls- och helgarbete. De föräldrarna träffades nästan aldrig för de avlöste varandra. Nu får du ta hand om barnet! Grannar fick ibland rycka in och hjälpa till. Det är helt orimligt, tycker jag, att utsätta familjer för det.

Jag tycker att man borde ha en lagstadgad rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid. Då menar jag inte bara på nätterna, för obekvämt arbetstid är också när de vanliga förskolorna stänger. Många förskolor stänger klockan sex på kvällen på vardagar. Det förekommer, framför allt bland privata förskolor, att de kan stänga betydligt tidigare än så, kanske redan vid fyra halvfemtiden.

Jag tycker att det här borde åligga kommunerna, men då måste man också ge ekonomiskt stöd för att de ska klara uppdraget. Egentligen är detta ingen kostnad, om man ser till att de här föräldrarna faktiskt kan arbeta, att de kan ta ett jobb som de kanske annars inte hade kunnat ta, att de kan gå från deltid till heltid för att de får barnomsorgen att fungera. När fler kan arbeta blir det helt enkelt en inkomst både för kommunerna och för staten.

Det blir också en bättre pedagogisk omsorg om de barn som i dag inte har det stöd som de faktiskt har rätt till. Ibland talas det föraktfullt om att det väl inte är någon pedagogisk omsorg att natta ett barn. Men det är

Svar på
interpellationer

klart att det är det. Godnattsagor, sånger – det finns alla möjliga saker som man kan använda. Många av de barn som finns i barnomsorg på obekvämlig arbetstid trivs jättebra.

Den inställningen finns ibland också att det här inte är riktigt bra för barnen. Det tycker jag är väldigt skrämmande, för då skuldbelägger man föräldrarna för att de jobbar på obekvämliga arbetstider. Det går inte heller att lätt ändra sina arbetstider. Det funkar inte att småbarnsföräldrarna ska ta alla dagpassen och att de andra ska ställa upp kvällar och helger. Det här är en rättighet, tycker jag.

Anf. 42 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Det är många turer med frågan om barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Hillevi Larsson säger att det här egentligen inte är någon kostnad. Jag hoppas att du håller det tal du höll nyss runt om i våra kommuner bland ditt eget partis medlemmar. Jag vet att folkpartister runt om i kommunerna kämpar och kämpar för att få kommuner att fatta beslut om att de ska erbjuda barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Är det ingen kostnad eller är det vinst just för att människor jobbar och betalar skatt är det precis det som kommunerna borde lyssna till.

Barnomsorg är ett kommunalt ansvar. Staten är behjälplig med statsanslag. Staten är behjälplig med en stimulanspeng. Men det är inte så att vi planerar att ta över barnomsorgsansvaret. Det ligger fortsatt på kommunerna.

Hellre en fågel i handen än tio i skogen, heter det så? Jag hoppas att svenska föräldrar uppskattar att regeringen avsätter dessa 108 miljoner kronor under fyra år, för de finns där de facto. Men Socialdemokraternas 100 miljoner har inget stöd av någon annan.

Stödet har minskat. Det var 200 miljoner förra året. Det var också förslag om lagstadgad rätt till barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Jag har inte upptäckt att det står med i budgeten denna gång.

Det är mycket prat. När man läser era budgetförslag och vad som verkligen skulle kunna vara er politik om ni satt vid regeringsmakten – ja, då framgår det att det ni talar om inte finns med i budgetarna. Det är bara ett sätt att lura medborgarna på. Låt oss diskutera vad som är verklighet.

Vi har avsatt dessa miljoner kronor. Vi vet att behovet finns, men vi vet inte hur stort behovet är. Det vet inte Socialdemokraterna heller. Låt oss börja med att stimulera kommunerna till att ta sitt ansvar. Om det behövs mer får vi återkomma.

Det är inte så att socialdemokrater har hur mycket pengar som helst eller att regeringen har hur mycket pengar som helst. Det behövs pengar till annat som också är viktigt för medborgarna, som också är viktigt för kommunerna, till exempel att de får ekonomiskt stöd för att fortsätta att bedriva verksamheten.

Jag vill hålla fast vid att det är viktigt med barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Ingen ska behöva avstå från att arbeta för att de inte kan få barnhjälp under obekvämliga tider. Kommunerna mer än någon annan borde förstå detta eftersom det är framför allt deras anställda som berörs. Det är kommunernas och landstingens anställda som jobbar nätter, helger och kvällar. Om de ställer upp här blir de i förlängningen attraktiva ar-

betsgivare. Vi vet att de kommer att behöva all kompetent arbetskraft som finns att rekrytera.

Jag hoppas att Hillevi Larsson, övriga socialdemokrater och vi tillsammans kan missionera i kommunerna om vikten av att utföra sitt uppdrag på bästa sätt.

Anf. 43 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Arbetslivet innebär inte för alla att gå till jobbet måndag till fredag mellan 6.30 och 17.30. Det är de tider som vi vet att de flesta förskolor är öppna.

Vi socialdemokrater är väl medvetna om att det inte behövs enbart nattis. Vi skriver i vårt budgetalternativ att det ska finnas möjlighet till barnomsorg på obekvämt arbetstid, det vill säga efter 17.30. En som jobbar inom handeln kanske slutar 8 när butiken stänger. Den personen behöver ha omsorg till halv 9.

Ministern har en partikamrat här som hoppade in i debatten. Ja, behovet finns. Jag lovar er! Jag har pratat med många kvinnor, men de efterfrågar inte det som inte finns. Många kommuner har inte erbjudit barnomsorg. De pusslar med släkt, vänner och grannar. Det finns nog många mormödrar och farmödrar som ställer upp för sina barnbarn så att barnen, svärsonen eller svärdottern kan jobba. Det finns säkert många som tycker att det är intressant och roligt och ställer upp utan tjat, men alla har inte sin familj nära jobbet eller där de bor.

Barnomsorgen är en av de viktigaste jämställdhetsfrågorna. Man säger att det är fråga om en jämställdhetsåtgärd, och i tidigare debatter har man sagt att det är det lilla som är viktigt för jämställdheten. Barnomsorg på obekvämt arbetstid är oerhört viktigt. Vi socialdemokrater säger att vi vill satsa 100 miljoner varje år, och regeringen ska börja med drygt 15 miljoner nästa år. Ni måste väl ändå se att det finns en större viljeinriktning hos Socialdemokraterna än hos regeringen.

LO har gjort en intervjuundersökning som visar att var fjärde förälder inte kan jobba heltid utifrån förskolornas öppettider. Mammorna har givetvis större problem än papporna. Var tredje medlem inom Kommunal kan inte jobba heltid på grund av barnomsorgen. De tvingas avstå från att jobba heltid. Det är inte bara i den offentliga sektorn som barnomsorg behövs. Jag nämnde Handels tidigare. Där finns Hotell- och restaurangfacket. I min hemstad finns många postorderföretag där de också jobbar kväll. Det finns andra företag där de jobbar skift. Många föräldrar gör som Hillevi Larsson sade tidigare, det vill säga de byter skift med varandra och har inte ett gemensamt familjeliv.

Kvinnor går ned i tid inte bara för att det inte finns barnomsorg. Det kan också handla om brist på omvårdnad för de äldre. Om kvinnor någon gång under sina vuxna liv och arbetsliv ska ha möjlighet att jobba är det innan de får barn och när barnen är små. Då måste det finnas en väl fungerande förskola. Det är oerhört viktigt att det skapas förutsättningar och att det finns resurser. Det är inte den befintliga personalen som ska stå för de utökade öppettiderna. Då blir det en arbetsmiljöfråga. Det är inte bra för personalen, föräldrarna eller barnen.

Prot. 2012/13:23
13 november

Svar på
interpellationer

Anf. 44 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Låt mig först upplysa Ann-Christin Ahlberg om att det är utbildningsutskottet i riksdagen som hanterar frågan. Det är inte konstigt att jag hoppar in i den här viktiga debatten.

Det är oansvarigt att socialdemokratiska företrädare påstår saker som deras kamrater i utbildningsutskottet inte driver och inte ens har fått gehör för av övriga rödgröna kamrater. Till exempel försökte ni driva fram en miljösatsning på barnomsorg på obekvämlig arbetstid, men vid slutjusteringen blev det inte fråga om mer än en så kallad stimulanspeng. Vi blev till slut överens i utbildningsutskottet om att det ska göras en stimulanssatsning parallellt med regeringens kartläggning. Ann-Christin Ahlberg har inte tacksägelse för de så kallade 100 miljonerna.

Precis som statsrådet Sabuni sade vet vi inte vad detta kommer att kosta. Jag har hört siffrorna 400–500 miljoner för att införa en lagstadgad rättighet. Inte ens då skulle Socialdemokraternas 100 miljoner räcka.

Låt mig också påpeka att statsrådet tog i sitt svar upp att skollagen har skärpts när det gäller kommunens ansvar att erbjuda barnomsorg. Men varför kan vi inte hålla oss till att den ska vara behovsprövad? Varför ska vi föra en plakatpolitik om att införa en lagstadgad rättighet? Hur ser det egentligen ut i de 290 kommunerna? Hur många är det som faktiskt nekas?

Herr talman! Hur kommer det sig att folkpartister och allianspolitiker i Surahammar och i andra kommuner lägger fram dessa förslag i S-styrda kommuner där S-kommunalråden avslår dem med hänvisning till ekonomi och till statsmakten att inte reglera frågorna på nationell nivå?

Anf. 45 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är enkelt att göra sådana undersökningar. Om man inte tror att barnomsorg finns, eller vet att det inte finns utbyggd barnomsorg på obekvämlig arbetstid, anger man inte heller det behovet. Om kommunen däremot signalerar att kommunen är beredd att bygga ut verksamheten kommer föräldrarna att uppge de behov de faktiskt har. Det talas om gruppen föräldrar som om de inte finns. Men vi vet alla att de finns. Vi har träffat dem och vi har pratat om dem. Det finns ett stort behov.

Se på hur många som jobbar inom LO-området. En tredjedel av kvinnorna kan inte jobba heltid på grund av att det inte finns utbyggd barnomsorg på obekvämlig arbetstid.

Vilken sida står man på? Står man på kommunernas sida för att förhindra en utbyggnad eller står man på föräldrarnas sida – för jämställdheten? Det är kvinnorna som drabbas hårdast av att barnomsorgen inte finns i dag. Vidare är det fråga om att barnen har rätt till barnomsorg med pedagogiskt innehåll och trygghet.

Det är inte så konstigt att kommunerna, oavsett politisk färg, inte fullt ut inför barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Kommunerna är hårt ekonomiskt trängda. De har stora behov. Regeringens politik har inte bidragit på ett positivt sätt. Många kommuner har tvingats höja skatten. Det gäller även borgerligt styrda kommuner. Det beror bland annat på regeringens politik. Regeringen vältrar över kostnader för a-kassan och sjukförsäkringen på kommunerna. Vi socialdemokrater vill förstärka a-kassan och

sjukförsäkringen och förhindra att människor vältras över därifrån till försörjningsstöd i kommunerna. Det stärker kommunkassan.

Grundfrågan är ändå: Ska vi ha lagstadgad rätt till barnomsorg på obekväm arbetstid? Ja, jag tycker det. Sedan får naturligtvis kommunerna komma med sina önskemål om pengar, och jag är beredd att skjuta till mer resurser – 100 miljoner i första skedet, och det kan behövas mer. Det är samhällsekonomiskt lönsamt både för staten och för kommunerna sammantaget att fler arbetar heltid och att barnen får bra omsorg under tiden.

Anf. 46 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Kommunerna är hårt ekonomiskt trängda, säger Hillevi Larsson. Jag begriper inte. I denna talarstol sägs det alltid att kommunerna har dåligt med resurser, men staten anses alltid ha hur mycket pengar som helst.

Nej, vi har inte hur mycket pengar som helst. Just nu har vi råd med de 108 miljonerna – det är det regeringen säger – men vi har inte hur mycket pengar som helst. Lika trängd som en kommun kan staten vara, för vi har alla åtaganden att leva upp till. Det är också det kommunerna får prioritera.

Jag har lyssnat på inläggen här, men jag behöver inte övertygas om vikten av barnomsorg på obekväm arbetstid. Jag är redan övertygad. Lagstiftningen har skärpts därför att vi vet att det behövs. När vi nu ser att responsen är långsammare än vi skulle önska sätter vi in en stimulanspeng. Men vi säger inte att vi tar över ansvaret för barnomsorgen, för det är ett kommunalt ansvar. Kommunerna får statsanslag och denna stimulanspeng, och jag hoppas att det är en grundplåt för dem att börja erbjuda fler barn barnomsorg på obekväm arbetstid.

Jag håller fortfarande med Hillevi. Det är viktigt för jämställdhet, det är viktigt för kommunerna och det är viktigt för staten att människor kan arbeta. Oavsett när på dygnet de måste arbeta och oavsett var i landet de bor ska de ha möjlighet att kombinera yrkesliv och familjeliv. Det håller jag med om. Jag behöver inte bli övertygad om någonting annat.

Anf. 47 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Ministern säger att hon inte behöver bli övertygad om att det behövs barnomsorg på kvällar och helger, och man skickar ett stimulansbidrag. Men det är konstigt om regeringen tycker att en stimulans på 15 miljoner nästa år är okej men att de 100 miljoner vi satsar inte är så bra. Det nonchalerar man. Det är precis som att vi inte satsar något. Ändå satsar vi lika mycket nästa år som ministern och regeringen har avsatt för fyra år. Det är en stor skillnad.

Ni har ju prioriterat andra saker i ert budgetförslag. Bland annat kan jag nämna hur många miljarder man lägger på sänkningen av krogmoms. Det kunde man ha lagt på till exempel barnomsorg på obekväm arbetstid. Då hade jag förstått att regeringen tycker att det är viktigt med barnomsorg och att det är en viktig jämställdhetsåtgärning. Det är 30 procent av arbetskraften som jobbar kvällar och helger, och många av dem är småbarnsföräldrar som är beroende av förskolan.

Din partikamrat sade tidigare att man inte skulle dra för stora växlar på regeringens satsningar. Jo, vi vet att regeringen inte är så duktig på

jämställdhet. SCB hade som rubrik i statistiken ”Jämställdheten trampar vatten”. Det är så vi socialdemokrater ser det. Vi har en regering som absolut inte brinner för att jobba med jämställdheten. Det är beklagligt att även Nyamko Sabuni står här i riksdagens kammare och försvarar en politik som gör att regeringen misslyckas med jämställdhetspolitiken och att det finns en rubrik som ”Jämställdheten trampar vatten”. Det får vi socialdemokrater finna oss i. Men det är djupt olyckligt för alla de unga kvinnor som i dag drabbas av detta.

Anf. 48 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! För att gå tillbaka till ursprungsfrågan som Ann-Christin Ahlberg ställde vill jag säga att det kommer att vara intressant att debatera denna fråga den dagen Ann-Christin Ahlbergs förslag om 100 miljoner kronor har en majoritet i denna kammare, eller åtminstone den dagen oppositionen ställer sig bakom det. Så länge det inte finns en opposition som ställer sig bakom dessa 100 miljoner existerar de inte, Ann-Christin Ahlberg.

Det hjälper inte föräldrar där ute att Socialdemokraterna vill om Socialdemokraterna inte får med sig Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det hjälper det inte, utan då får man ty sig till de 108 miljoner som i dag finns. De finns, och de kommer att få stöd i denna kammare. De kommer att vara till hjälp för de föräldrar som i dag inte får den hjälp med barnen som de behöver.

När du får stöd för de 100 miljonerna kan det bli väldigt intressant att diskutera, och då kan man ställa krav på regeringen att göra ännu mer. Då har man rätt att göra det. Men så länge du inte har stöd för ditt förslag är det ingen mening att diskutera det, för än så länge existerar bara 108 miljoner. Så ser jag på saken.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2012/13:64 om åtgärder för en jämställd vuxenutbildning

Anf. 49 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Johan Andersson har frågat mig vad jag och regeringen gör för att få fler av det underrepresenterade könet, det vill säga män, att påbörja vuxenutbildning och vilka stimulansåtgärder jag och regeringen är villiga att påta oss för att andelen män i vuxenutbildningen ska öka.

Det är angeläget att både män och kvinnor får möjlighet att vidareutbilda sig och förstår värdet av att göra det för att till exempel skaffa sig ett arbete eller bli behöriga till högre studier. Statistiken visar att fler kvinnor än män väljer att vidareutbilda sig.

Den 1 juli 2012 började den nya skollagen (2010:800) tillämpas inom vuxenutbildningen. Samtidigt har den nya förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning börjat tillämpas, och en ny gemensam läroplan för vuxenutbildningen kommer inom kort. Både skollagen och förordningen om vuxenutbildning speglar regeringens syn på vuxenutbildningen som en

helhet. Vuxna ska i högre grad kunna kombinera studier inom flera skol- och utbildningsformer och lättare kunna kombinera studier med arbete.

Avsikten är att det i den nya läroplanen ska förtydligas att läraren ska se till att undervisningen till innehåll och utformning präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

Regeringen prioriterar en ökad kvalitet i vuxenutbildningens samtliga delar. För att möta den svaga konjunkturutvecklingen avser regeringen att skapa ytterligare ca 35 000 utbildningsplatser inom vuxenutbildningen under 2013–2016, vilket kommer att gynna både kvinnor och män.

Anf. 50 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket, statsrådet, för svaret! Jag blev lite beklämd när jag fick svaret, för jag tyckte att det var väldigt tunt med åtgärder. Men det finns möjligheter att utveckla det ytterligare.

Jag blev uppmärksam på denna fråga för en tid sedan när vi pratade om vuxenutbildning hemma i min valkrets i Östergötland, och inte minst vuxenutbildningsutbudet.

Det har skett mycket förändringar när det gäller vuxenutbildningen, och jag pratar då om den kommunala vuxenutbildningen i första hand. Statsrådet känner väl till de förändringar som har gjorts – de genomfördes av den borgerliga regeringen i samband med tillträdet. Jag ska vara ärlig och säga att man har skjutit till en del medel, men det är fortfarande en betydligt mindre volym än det varit tidigare.

Framför allt visar det sig att det finns så få män i vuxenutbildningen. Vi pratar från denna talarstol i olika sammanhang om att vi för att kunna möta framtidens arbetsmarknad måste ha så välutbildade medborgare och så välutbildad arbetskraft som möjligt. All statistik visar att den som i dag inte har en gymnasieutbildning står sig väldigt slätt på arbetsmarknaden. Vi vill också få människor att byta område att jobba på. Med den varselstatistik som nu finns, och med de varsel som duggar tätt med jämna mellanrum, kommer utbildningssatsningar att bli än mer viktiga.

Statsrådet har svarat att man kommer att göra satsningar 2013–2016 med fler utbildningsplatser, vilket är positivt. Det håller jag med om i allra högsta grad. Vi har också i vårt alternativa budgetförslag lagt mycket satsningar på utbildningar.

Min konkreta fråga till statsrådet är: Vad ämnar regeringen göra? Vad ämnar du som statsråd, som är ansvarig för dessa frågor i regeringen, driva för att vi ska få en jämställd vuxenutbildning där det finns fler av det underrepresenterade könet, som för ovanlighetens skull är män som inte går vidare till högre utbildning?

Anf. 51 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Vi har också noterat att det är fler kvinnor än män på vuxenutbildning. Vi har inte fullständig information om varför det ser ut så. Det verkar som om kvinnor i större utsträckning är intresserade av att omskola sig eller komplettera sina utbildningar för sin egen utvecklings skull.

Men det som kanske i större utsträckning bör ske är att kommunerna, som har ett ansvar, ser till att det faktiskt finns utbildningsplatser för dem som behöver komplettera sina utbildningar, för dem som behöver sin

gymnasieutbildning. De har ansvar för att informera. De har ansvar för att uppmuntra människor att gå dessa utbildningar.

Jag skulle bli oerhört oroad om männen är intresserade men inte får. Jag tror dock inte att det är där problemet ligger. Är det så att männen inte känner till att vi har vuxenutbildning som de har rätt till, då är det också oroande. Men jag ser inte att problemet nödvändigtvis ligger i lagstiftningen, utan det är kanske informationsbrist. Då kan vi här i kammaren, i regeringen och också i kommunerna hjälpas åt att föra ut den informationen – att det faktiskt finns vuxenutbildning att söka sig till.

Med vuxenutbildning är det kanske ungefär som med grundskolan, där vi ser att pojkars intresse för skolan är mindre än flickors intresse. Det kanske följer med också i vuxen ålder när vi behöver människor som omskolar sig till de jobb som finns eller för den kompetens som efterfrågas.

Det finns ett viktigt arbete för oss alla som politiker och för den delen alla anordnare av utbildning – för det är ju inte bara kommuner – att informera medborgare om de här möjligheterna och att vi gärna ser att fler män medverkar i att förkovra sig, utbilda sig och omskola sig för att kunna vara redo för det arbetsmarknaden efterfrågar.

Anf. 52 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi kommer att ha ett stort bekymmer framgent att kunna rekrytera arbetskraft till offentlig sektor. Det börjar visa sig redan nu. Vi hade statsrådet Björklund här för ett tag sedan, och han var djupt oroad över vård- och omsorgsutbildningarna. Jag förutsätter att jämställdhetsministern delar den oron.

Samtidigt har vi en arbetsmarknad som är skakig. I flera sektorer går arbetsmarknaden ned nu. Det finns stora förutsättningar att omskola och utbilda människor till framtidens arbetsmarknad, inte minst inom vård och omsorg. Där är jag ganska oroad, för de allra flesta som har blivit varslade är naturligtvis också män som skulle kunna ha en arbetsmarknad inom offentlig sektor – om steget dit finns. Utbildningar finns det – så är det. Precis som statsrådet är inne på handlar det säkert mycket om motivation, yrkesvägledning och annat.

Jag har en följdfråga. Ministern är snabb att hänvisa till kommunerna. Självklart är det kommunen som har ett huvudansvar för vuxenutbildningen. Men det är ändå vi i den här salen – och inte minst regeringen – som har ett ansvar för att stimulera människor att ta del av utbildningsutbudet.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken och arbetsmarknadsutbildningarna är det lättare, eftersom det är mycket styrt av hur utbudet ser ut. Men när det gäller den kommunala vuxenutbildningen finns det en del kopplad till kanske inte fritt sök men ändå.

Min fråga till statsrådet är: Vad kommer regeringen konkret att göra för att stimulera fler från det underrepresenterade könet, i det här fallet män, att ta del av vuxenutbildningen? Det kan väl ändå inte vara på det sättet att ministern är nöjd med hur det fungerar i dag utifrån ett jämställdhetsperspektiv, när det är näst intill dubbelt så många kvinnor som män som har slutfört sin utbildning under 2010 jämfört med tidigare.

Anf. 53 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! För att svara på Johan Anderssons fråga: Vad vi konkret kan göra är att satsa på fler utbildningsplatser, precis som vi gör nu, med 35 000 extra utbildningsplatser fram till 2016. Det är viktigt att det finns utbildningsplatser om män ska kunna få plats på dessa utbildningar. Det är vad vi kan göra.

Det andra är att vi formulerar lagstiftningen och det kommunala ansvaret, så att vi vet att kommunerna gör vad de ska. Människor bor i kommunerna, och då vore det märkligt att kräva att vi här i kammaren, på nationell nivå, ska informera medborgare på kommunal nivå om vilka möjligheter det finns. Det måste vara kommunpolitiker och de som verkar i kommunerna och skolorna som ser till att informera medborgarna om vilka möjligheter det finns inom deras egen kommun. Där tror jag att studie- och yrkesvägledare har ett viktigt uppdrag.

Om inte Johan Andersson har förslag på hur det kommunala informationsansvaret kan förstärkas ser jag inte att jag kan göra mer än att se till att det finns pengar till utbildningar. Kommunerna har ansvar för att både informera och uppmuntra, och vi har också avsatt resurser till studie- och yrkesvägledare för vidareutbildning och kompetensutveckling för att de ska bli bättre på sitt yrke.

Det är vad jag ser att vi kan göra på nationell nivå.

Anf. 54 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack för det, statsrådet!

Jag inser, med den här debatten, att statsrådet är lite grann svaret skyldig i den här delen. Sedan kan jag hålla med om att det är ett delat ansvar. Vi och våra kolleger har ett ansvar som kommunala företrädare, men det är i allra högsta grad också ett nationellt ansvar att försöka få fler att komma in i vuxenutbildningen.

Ska det verkligen bli något konkret av det vi pratar om och ska vi inte minst kunna nå målet om full sysselsättning, som statsrådet säkert delar – i vart fall är det mitt och mitt partis mål – måste vi ha så utbildad arbetskraft som möjligt. Då är det viktigt med vuxenutbildningen – att vi har en bra genomströmning, att vi har en vuxenutbildning som är tillgänglig för alla, att vi har en vuxenutbildning som alla medborgare har möjlighet att ta del av.

Där ser jag att vi har ett jättebehov framöver att jobba med. Jag är djupt oroad just när det gäller offentlig sektor i fråga om rekryteringsdelen.

Det skulle vara intressant så här på slutet av debatten att få höra från statsrådet om det finns några särskilda tankar från regeringens sida. Hur kommer vi att hantera detta, när vi nu ser att det sjunker rejält inom vård- och omsorgsutbildningarna? Kan man vidta några stimulansåtgärder för att få in fler män på de utbildningarna eller inte? För ni några sådana diskussioner?

Anf. 55 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag är lika mån som Johan Andersson om att de som behöver vuxenutbildning också ska få rätt till det. Lagen är tydlig. Alla som inte har gymnasieutbildning ska ha möjlighet att gå vuxenutbildning och få sin gymnasieutbildning. Sedan är det viktigt att vi fortsätter att

bygga ut de andra vuxenutbildningar som finns, till exempel utbildning inom ramen för yrkeshögskolan.

I kommande budgetar har vi satsat på 35 000 extra utbildningsplatser, och jag hoppas verkligen att kommunerna ska använda sig av dessa platser och uppmuntra och informera sina medborgare om de möjligheter som finns.

Jag är inte främmande för att på mina resor runt om i landet prata med kommunpolitiker om vikten av att man informerar medborgare om detta. Just den här debatten är väl ganska viktig. Att vi pratar om detta är viktigt. Förhoppningsvis är det någon som lyssnar och hör att det finns möjligheter att ta del av de utbildningar som finns för att omskola sig eller komplettera sina betyg för högre studier för den som behöver det.

Jag tror att det är information som eventuellt saknas. Vi kan hjälpas åt att sprida den så bra som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

14 § Svar på interpellation 2012/13:71 om kvinnor med funktionshinder

Anf. 56 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Kerstin Nilsson har frågat mig vad jag avser att göra för att trygga att kvinnor med funktionsnedsättning bemöts och bedöms på ett likvärdigt och jämställt sätt av myndigheter med mera.

Jag delar Kerstin Nilssons uppfattning att kvinnor med funktionsnedsättning är särskilt utsatta i flera avseenden. Exempelvis är kvinnor med funktionsnedsättning som utsätts för våld många gånger mer utsatta i relation till kvinnor som inte har en funktionsnedsättning. Det handlar om beroende, osynlighet och sårbarhet.

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en prioriterad fråga för regeringen. Därför fortsätter nu regeringen den resursmässigt största satsningen för jämställdhet någonsin i Sverige.

I september 2011 lanserade regeringen en plattform för att stärka arbetet med jämställdhetsintegrering på lokal, regional och central nivå. I det sammanhanget tillfördes Sveriges Kommuner och Landsting medel för att vidareutveckla arbetet med att kvalitetssäkra att sjukvården, socialtjänsten, skolan med mera är bra och likvärdig för alla kvinnor och män, flickor och pojkar.

Regeringen har en bred ansats i kampen mot mäns våld mot kvinnor. För att förbättra kunskapen om kvinnor med funktionsnedsättning som utsatts för våld har Socialstyrelsen tagit fram utbildningsmaterialet *Sällan sedda*. Materialet riktar till personal inom socialtjänst, hälso- och sjukvård och ungdomsmottagningar, polis och rättsväsen, ideella organisationer som brottsoffer- och kvinnojourer och funktionshindersorganisationer. Det har också uppmärksammats internationellt inom både FN och EU.

Ett av de nationella målen för funktionshinderspolitiken är jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning. Flera indikatorer pekar på att kvinnor med funktionsnedsättning har sämre levnadsvillkor än män med funktionsnedsättning, och att det också finns vissa skillnader när det gäller stöd och insatser.

Regeringen beslutade i juni 2011 om en strategi för funktionshinderspolitiken i syfte att effektivisera arbetet och förbättra uppföljning och utvärdering av genomförda insatser. Prioriterade områden är bland annat utbildning, arbetsmarknad, socialpolitik, hälsa, transport och fysisk tillgänglighet. Ett tjugotal myndigheter medverkar i att genomföra strategin. Några av strategins mål tar sikte på att förbättra bemötande och öka kunskapen om förutsättningar och behov hos kvinnor och män med funktionsnedsättning inom de nämnda områdena. Myndigheten för handikappolitisk samordning har i uppdrag att samordna, följa upp och stödja arbetet. Strategin kommer att utvärderas 2016.

Jag vill också nämna diskrimineringslagen som syftar till att värna principen om alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Lagen omfattar bland annat diskrimineringsgrunderna kön och funktionshinder och är tillämplig inom många samhällsområden. En tanke med en sammanhållen diskrimineringslagstiftning är att underlätta för den som utsatts för diskriminering, särskilt om den diskriminerande handlingen kan hänföras till mer än *en* diskrimineringsgrund.

För att vara förvissade om att våra jämställdhetspolitiska satsningar når kvinnor med funktionsnedsättning måste vi ständigt påminna oss om att jämställdhet alltid handlar om kön men sällan enbart om kön.

Anf. 57 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Vi har i dag, år 2012, trots många olika insatser fortfarande ingen fullgod jämlikhet och jämställdhet mellan könen. Vi har ännu större skillnader mellan dem som har funktionshinder och dem som inte har det. För några blir det dubbel ojämlikhet – kvinnor med funktionshinder.

Funktionshinderspolitiken, i synnerhet när det gäller kvinnor med funktionshinder, kan inte nog diskuteras, bland annat av oss här i kamraren. Vi kan belysa problemen för allmänheten och för oss människor. Att påverka attityder är en av våra uppgifter.

Ojämställdheten är tydlig om man vill se den, men ofta är den dold. Den består av så många små nyanser som vi inte alltid själva är medvetna om. När dessa små nyanser läggs tillsammans blir konsekvenserna mycket stora.

Jag säger inte att ingenting sker för att vi ska nå bättre jämställdhet i samhället. Det vet vi att det gör. Som statsrådet nämnde har det nu gått ett år sedan man införde den plattform som innebär att kommuner och landsting fick medel för att kvalitetssäkra att deras verksamheter var bra och likvärdiga för kvinnor och män.

Vi har en särskild belysning på mäns våld mot kvinnor, bland annat genom Socialstyrelsens utbildningsmaterial *Sällan sedda*, som riktar sig till alla som kommer i kontakt med detta svåra problem. Speciellt viktiga är frågor om våld mot kvinnor som redan är utsatta av olika anledningar. Kvinnor med funktionshinder, speciellt kanske de med intellektuella nedsättningar, är oftare utsatta för olika slags övergrepp i hemmiljön, av föräldrar, av make eller andra närstående. Det är inte alltid rätt våld utan andra övergrepp på person- och människovärde. Det handlar om förtryck, skällsord och andra verbala förolämpningar. Kvinnor kan utnyttjas på många olika sätt – de kan utnyttjas som gratis arbetskraft av släkten och de kan bli fråntagna sina ekonomiska medel utan att för den skull ha en förmyndare. Exempelen kan göras många när det gäller vad en kvinna med funktionshinder kan bli utsatt för.

Det är mycket viktigt att det finns en klarsyn och en medvetenhet hos alla myndigheter och organisationer som möter dessa kvinnor på olika sätt. Man måste ställa de rätta frågorna även om svaren kan vara obehagliga. Man måste ha modet att tro på det till synes osannolika i berättelser och inte ensidigt lyssna på den som för den enskildes talan. Vi har exemplet med maken på sjukhuset – snäll, duktig och omhändertagande, men det var han som förtryckte hemma.

Det är i det vardagliga som vi ser nyanskillnaderna. Det sker i bemötandet, mellan människor, hos myndigheter, inom vård och omsorg och i behandling och forskning. Avsiktligt eller ej bemöts kvinnor och män olika.

Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Kerstin Nilsson har väckt en viktig interpellation.

För många år sedan fanns det en utredning från den tidigare socialdemokratiska regeringen, *När man slår mot det som gör ont*, som handlade om just mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning.

I svaret till Kerstin Nilsson anger statsrådet att Socialstyrelsen har tagit fram ett utbildningsmaterial. Det är viktigt och bra att man har gjort det från Socialstyrelsen. Min fråga är vad regeringen har gjort. Man kan ju också ange i riktlinjer till polisen, rättsväsen och så vidare att de ska jobba på ett visst sätt eller till och med avsätta särskilda medel för att synliggöra de frågorna.

Det är en fråga som jag skulle vilja ha svar på. Har regeringen avsatt särskilda medel till polis och rättsväsen för just det här arbetet? Har man skrivit in i riktlinjerna eller i andra papper till de här myndigheterna att de ska jobba med det?

Statsrådet nämner i sitt svar diskrimineringsgrunderna kön och funktionshinder och diskrimineringslagen. Vi vet att det sker väldigt få anmälningar som tidigare skulle ha hamnat hos JämO. Nu handlar det ofta om diskriminering av andra orsaker.

Men det är klart att det Kerstin Nilsson lyfter upp är personer som är kvinnor och har ett funktionshinder, att de blir mindre sedda. Jag tänker mig att det också handlar om arbetsmarknaden och hur man inte kan komma ut därför att man är både kvinna och funktionshindrad.

Tycker statsrådet att det har varit en bra lösning att slå ihop de här diskrimineringsmyndigheterna, när vi ser att jämställdhetsfrågorna försvinner?

Sedan har jag en fråga om den sista meningen i statsrådets svar:

”För att vara förvissade om att våra jämställdhetspolitiska satsningar når kvinnor med funktionsnedsättning måste vi ständigt påminna oss om att jämställdhet alltid handlar om kön men sällan enbart om kön.”

Kan statsrådet utveckla det? Jag förstod inte riktigt vad statsrådet menade.

Anf. 59 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Vi kan börja där Eva-Lena Jansson slutade. Detta betyder helt enkelt att den grupp av kvinnor som vi beskriver här i dag är osynliga för att de är kvinnor men ännu mer för att de har ett funktionshinder.

När vi jobbar med jämställdhetspolitik måste vi förstå att det finns grupper av kvinnor som har det svårare än andra. Det måste vi också kunna prata om. Det måste vi också vara medvetna om för att den service, det stöd och det skydd som de kvinnorna behöver ska falla ut.

Om vi tror att alla kvinnor är som vi som sitter här – är väletablerade, har bra jobb och bra inkomster och så vidare – och att den politik som passar oss också är den som skulle passa en kvinna med missbruksproblem, en kvinna med funktionshinder eller en invandrad kvinna, för den delen, som ännu inte behärskar språket riskerar politiken att bli skev. Då kan den göra nytta för några men inte för alla.

Det är det som jag försöker formulera i den meningen.

Det här gör också att jag tycker att det är jättebra att vi har slagit ihop de här diskrimineringsgrunderna. Vart skulle en sådan kvinna annars vända sig? Är det till Handikappombudsmannen eller till JämO?

Jag tycker att det, när man blir diskriminerad, ska vara myndigheten som avgör vilka grunder det är. Är det en eller flera grunder? Man ska inte själv behöva lista ut varför man blev diskriminerad. Det är det som har varit ett problem tidigare.

Jag kan som exempel nämna romska kvinnor som aldrig anmälde sin diskriminering till JämO. De anmäler alltid till Diskrimineringsombudsmannen. De utgår från att de diskrimineras enbart på grund av sin etnicitet. Men vem säger att det är så? Förmodligen diskrimineras de också för att de är kvinnor.

Då är det viktigt att det finns en myndighet som kan se helheten, att de strukturer och normer som påverkar oss som kvinnor också påverkar kvinnor med annan etnisk bakgrund, kvinnor med funktionsnedsättning, kvinnor utan språk och kvinnor med missbruksproblem på ett helt annat sätt än vi kanske kan föreställa oss inledningsvis. För sådana är normerna i vårt samhälle. Vi bemöter och bedömer människor olika, också om de tillhör gruppen kvinnor.

Jag håller med Kerstin Nilsson om att det är helt oacceptabelt att det ser ut som det gör i vårt samhälle. Mycket görs, och mycket mer måste göras. Förändringsarbetet går alltid långsamt. Men jag tycker att det är väldigt viktigt att det finns en strategi, att ett 20-tal myndigheter är bundna till denna strategi, att de ska börja jobba medvetet med de här frågorna och att vi också följer upp deras arbete 2016.

Jag säger inte att det kommer att vara perfekt efter detta, men det är en bra början. Jag tror också att vi med utvärdering 2016 kommer att få större kunskap om på vilka ytterligare sätt vi kan arbeta.

Eva-Lena Jansson frågade vad regeringen gör om Socialstyrelsen gör *Sällan sedda*, det informationsmaterial och utbildningsmaterial som vänder sig till många samhällsaktörer som väntas komma i kontakt med kvinnor med funktionshinder och kvinnor med funktionshinder som riskerar att utsättas för våld.

Svaret är egentligen: Det är väl ingen myndighet som gör någonting som inte regeringen ger dem i uppdrag att jobba med. Socialstyrelsen och andra relevanta myndigheter som ingår i de 20 som samverkar kring strategin gör det för att de har fått uppdraget av regeringen att jobba så.

Sedan satsar vi väldigt mycket pengar på att bekämpa våld mot kvinnor. Det har aldrig satsats så mycket resurser. Även om de politiska ambitionerna har varit stora har resurserna aldrig motsvarat ambitionerna. Det är första gången som de gör det. Och det arbetet måste fortsätta.

Mitt svar är att vi fortsätter att jobba systematiskt med att se till att de våldsutsatta blir sedda och att de får den hjälp de behöver. Socialstyrelsen är en viktig aktör för att samordna och organisera andra aktörer på detta område.

Anf. 60 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Statsrådet! Det är några myndigheter som själva har uppmärksammat att de faktiskt bemöter och bedömer oss olika. Det handlar om Arbetsförmedlingens ojämlika stöd till kvinnor med funktionshinder, Försäkringskassans bedömning av arbetsskador hos kvinnor, rätt till assistansersättning, hemtjänst, bemötande inom vården, mindre forskning och forskningsmedel om kvinnors sjukdomar och så vidare.

Eftersom många myndigheter som ska bedöma och besluta har en majoritet av kvinnliga handläggare eller kvinnlig arbetskraft blir det kanske så att det är kvinnor som bemöter och bedömer kvinnor. Och när man gör en bedömning, oavsett om man vill det eller ej, gör man nog en bedömning utifrån vad man har i bagaget. Då har kanske kvinnor en viss syn på kvinnor. Kanske är det likadant när det gäller män som bedömer män.

Det är inte alltid kvinnor och män får samma frågor när det gäller att klargöra till exempel hur de klarar ADL, hur de klarar av att ta hand om sig själva i sitt dagliga liv. Det gäller hemarbete, vem som sköter matlagning, städning och så vidare i hemmet. Det är olika syn på föräldrarollen.

Det är nog många gånger som vi inte ställer samma frågor till båda könen. Det finns kanske någon nedärvd syn i oss som gör att vi är omedvetna om att vi inte agerar på ett jämställt sätt, trots att vi tror det och vill se oss som vid- och klarsynta på den punkten.

Den strategi för funktionshinderspolitiken som infördes i juni 2011 är bra och nödvändig. Här ingår många olika myndigheter. Då undrar jag: Har alla de här myndigheterna nu presenterat sina planer för hur de ska jobba just på sina områden? Det handlar om att arbeta med att förbättra bemötande och öka kunskapen om olika förutsättningar och behov hos kvinnor och män. Det är en kamp på alla fronter när det gäller även funktionshindrade.

Strategin kommer naturligtvis att utvärderas men inte förrän 2016. Då undrar jag: Har vi råd, ur mänsklig aspekt, att vänta till 2016 för att se om åtgärderna har någon effekt?

Anf. 61 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag ska fortsätta där Kerstin Nilsson var. Det är av intresse att veta om myndigheterna har fått det här inskrivet i sitt regleringsbrev, om regeringen har pekat på att det är det här man ska jobba med. Jag upplevde inte riktigt att jag fick ett konkret svar från statsrådet. Har regeringen avsatt särskilda medel till polis och rättsväsen? Finns det ett uppdrag i regleringsbrevet om hur man ska jobba med de här frågorna? Jag skulle vilja ha svar på det.

Svaret på frågan om den sista meningen gjorde mig faktiskt ganska förbryllad. För mig handlar jämställdhet alltid om kön. Sedan kan det finnas olika aspekter som handlar om klass, etnicitet och så vidare. Men jämställdhet utgår från kön, från män och kvinnor. Man kan inte ha några andra aspekter. Man kan lägga till olika delar, men kvinnor eller män, det är vi.

Om man diskrimineras på grund av etnicitet ska detta naturligtvis hanteras. Sedan kan det vara så att man blir ännu sämre hanterad just därför att man är kvinna, men om man inte får komma på en anställningsintervju för att man är rom handlar det om att man blir diskriminerad för att man är rom och inte för att man är kvinna.

Det är viktigt att särskilja de här frågorna. När man slår ihop dem blir den här diskrimineringsgruppen nästan amöbaliknande och man kan inte se vad som egentligen är vad.

Jag tycker att det är viktigt att peka på att vi har ett ojämnt samhälle i Sverige och att kvinnor och män inte behandlas lika. Då är det också viktigt att kunna se det och att man riktar pengarna, till exempel från Arbetsförmedlingen, rätt. Är det lika många kvinnor som män som har lönebidrag? Om det inte ser jämställt ut, varför gör man ingenting åt saken? Det är viktigt att regeringen är tydlig med detta, och därför, herr talman, skulle jag vilja ha svar på mina frågor.

Anf. 62 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Eva-Lena Jansson ska få svar på sina frågor! Jag blir riktigt, riktigt irriterad på den typ av fråga som Eva-Lena nu ställde.

När Eva-Lena söker ett jobb och inte kallas till intervju är det för att hon är kvinna, men när en romsk kvinna söker ett jobb och inte kallas till intervju är det bara för att hon är rom, menar Eva-Lena Jansson. Men det kan ju vara för att man utgår från att hon ska gå klädd i traditionellt romska kläder, vilket inte innebär samma problem om det gäller en romsk man. Vad är det som säger att en romsk kvinna aldrig kan diskri-

mineras på grund av sitt kön utan bara på grund av sin etnicitet? Vad är det som säger det, Eva-Lena Jansson? Det skulle jag vilja ha svar på.

Jag tycker att det är jättebra med sammanslagen lagstiftning, för jag inser att kvinnor kan bli diskriminerade både som kvinnor och ännu mer som kvinnor som har en annan etnisk bakgrund. Det är viktigt att det finns en myndighet som kan hjälpa till med den rättshjälp som behövs i sådana fall.

Jag håller med dig, Kerstin Nilsson, om att på samma sätt som män och kvinnor utan funktionshinder inte får liknande frågor drabbar det också dem som har funktionshinder. Det kan man se när man till exempel ska ge hjälp till en kvinna som ska ta hand om sin gamle man. Hon får inte alls samma typ av hjälp som en man som ska ta hand om sin kvinna får. Detta drabbar alla kvinnor, också kvinnor med funktionshinder, och det blir ännu jobbigare att det drabbar dem eftersom de redan har annat som de måste få hjälp med att hantera. Jag förstår din upprördhet kring denna fråga, och jag menar att det finns anledning att jobba mycket mer på detta område.

När myndigheter får ett uppdrag har de skyldighet att rapportera tillbaka till statsrådet, och delvis beskrivs uppdragen i regleringsbrev, delvis redovisas de i de myndighetsdialoger som man har mellan statsråd och myndighetschefer. Detta utgår från att samtliga dessa 20 myndigheter har i sina regleringsbrev att de ska jobba på detta systematiska vis och att de ska återrapportera till sina departement och statsråd hur de har jobbat.

Sedan behövs alltid en större utvärdering att utgå från för att se vilka förbättringar man kan göra, men det är inte så att vi inte ska ha information om hur myndigheterna jobbar, vad de gör och vad de lyckas med från år till år ända fram till den slutliga utvärderingen 2016. Så är det inte. Här utgår jag från att varje statsråd efterfrågar information om hur deras myndighet jobbar för att se till att kvinnor med funktionshinder får den service de har rätt till.

Anf. 63 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet! Jag har några korta frågor kvar. Ser vi tendenser till någon förbättring redan nu? Vad kommer att hända på området framöver, och finns det någon plan förutom det som nu redan är på gång?

Anf. 64 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag uppfattade inte den sista frågan utan bara den första. Jag kan inte på stående fot svara på om det finns någon tendens till förändring. Men en förändring som jag välkomnar är det faktum att myndigheterna själva uppmärksammar, via den statistik som de i dag för, att vi behandlar kvinnor och män olika och att vi behandlar kvinnor med funktionshinder och män med funktionshinder väldigt olika.

Att ha den vetskapen, att känna till att dessa orättvisor förekommer och att man själv medverkar till dem är ett viktigt första steg att ta. Sedan hur det exakta arbetet går till och vilka resultat som eventuellt kan finnas, eftersom det här var 2011, kan jag tyvärr inte på stående fot svara på. Men jag återkommer gärna i frågan.

Anf. 65 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Gunilla Svantorps har frågat mig om jag har några planer på att förändra inriktningen på vuxenutbildningen och tillskjuta mer medel till vuxenutbildningen i form av riktat statsbidrag, möjligt att söka för de orter där utbildningsnivån är låg och där arbetslösheten är hög.

Låt mig först konstatera att Sverige har ett omfattande kommunalt utjämningsystem. Kommuner med svag skattekraft bör i första hand stöt-
tas genom detta.

Kommunal vuxenutbildning är en skolform som huvudsakligen bedrivs och finansieras av kommunerna. Kommunerna är skyldiga att erbjuda kommunal vuxenutbildning till alla som har rätt till sådan utbildning. Utöver detta ska kommunerna även sträva efter att erbjuda kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå som motsvarar den efterfrågan och de behov som finns.

Jag delar Gunilla Svantorps uppfattning att den kommunala vuxenutbildningen är viktig. För att möta den svaga konjunkturutvecklingen föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1) en satsning på hela vuxenutbildningen på ca 2,2 miljarder kronor för åren 2013–2016. Därutöver tillkommer kostnaderna för studiemedel.

Satsningen motsvarar ca 35 000 årsplatser inom bland annat yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning, lärlingsutbildning för vuxna, utbildning för arbetslösa ungdomar, folkbildning och yrkeshögskola.

Min förhoppning är att denna historiskt sett mycket stora satsning innebär en betydande höjning av ambitionsnivån inom vuxenutbildningen, både vad gäller antalet platser och kvaliteten på vuxenutbildningen.

Anf. 66 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Det gläder mig att vi har samma syn på hur viktig den här utbildningsformen är, men självklart är jag inte riktigt nöjd med allt som står i svaret. Statsrådet hänvisar till det kommunala utjämningsystemet som om det vore någonting jättebra. Jag tror inte att det är en hemlighet vare sig för mig, för statsrådet eller för dem som lyssnar att en parlamentarisk utredning har utrett detta under flera år. För ett och ett halvt år sedan lämnade den sitt förslag på hur man kan förändra ett orättvist system, vilket det faktiskt är, där man ser att vissa kommuner är överkompenserade medan andra är underkompenserade och att det alltså finns en orättvisa i detta. För ett och ett halvt år sedan lämnade man ett förslag på hur det här kan förändras, men det har inte hänt någonting över huvud taget.

I mitt hemlän Värmland skulle man, om man ändrar enligt utredningens förslag, få 340 miljoner kronor mer till länet. Det är mycket pengar att använda till exempel till vuxenutbildning eller välfärd, men ingenting händer. Jag ställer mig frågande till att statsrådet hänvisar till att vi har ett jättebra utjämningsystem när alla partier uppenbarligen inte tycker så.

För mig är vuxenutbildning livslångt lärande. Det ska hela tiden finnas möjlighet att lära nytt, lära om och bygga på den kunskap man redan har. Efter valet 2006 gick man åt helt fel håll. Sedan 2006 har vi sett

*Svar på
interpellationer*

klyftorna öka. Vi har sett att ojämställdheten ökar. Det har vi debatterat hela eftermiddagen, och vi ska inte fortsätta att göra det, men det ser inte bra ut.

Att lappa och laga tycker jag utmärker vuxenutbildningen. Det första man gjorde efter valet 2006 var att ta bort 600 miljoner kronor i riktat statsbidrag till vuxenutbildningen. Då försvann 40 000 platser på ett år. Det motsvarar i många kommuner ungefär en fjärdedel av den vuxenutbildning som då fanns. Samtidigt inträffade finanskrisen runt om i världen. Möjligheterna för människor att ställa om, att lära nytt, att kunna få ett jobb försvann. År 2006 var knappt 100 000 i vuxenutbildning. År 2011 var det 88 000, omräknat till heltidsplatser, som gick i vuxenutbildning.

Mellan åren 2011 och 2012 valde regeringen att minska stödet till vuxenutbildningen med 1,1 miljarder kronor. Åren 2012 till 2013 kommer man att öka med 400 miljoner. Det innebär att under de tre år som jag nu talar om försvinner 700 miljoner. Den historiska satsningen förstår jag därför inte. Det skulle jag vilja att statsrådet utvecklade. Jag skulle också vilja ha en liten diskussion från statsrådet om vad livslångt lärande egentligen är för statsrådet.

Anf. 67 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Det är inte första gången en regering säger att vuxenutbildning alltid hänger ihop med hur konjunkturen i arbetslivet ser ut. Också framtida regeringar kommer att säga det. När det finns många jobb ska människor vara i arbete. Då ska vi inte låsa in dem i vuxenutbildning. När människor varslas och blir arbetslösa måste det finnas en vuxenutbildning som fångar upp dem i fortbildning, ombildning eller komplettering av tidigare utbildningar för att de ska kunna gå vidare till en högre utbildning. Det är precis så regeringen har jobbat.

Med tanke på hur konjunkturen ser ut satsar regeringen i dag mer pengar än när vi tog över 2006. Då var det förmodligen bättre tider ekonomiskt, innan finanskrisen slog till 2008, och därför behöver man höja det anslaget. Det har legat på 2 miljarder mer än 2006. I dag kan jag inte säga exakt hur mycket det är, men också i dag är summan högre än när vi tog över 2006. Det beror på att konjunkturen ser ut som den gör. Därför måste det finnas tillgång till vuxenutbildning för dem som behöver det.

Livslångt lärande innebär att människor ska kunna förkovra sig när de vill och när de behöver. Vissa utbildningar kan man göra det hur som helst, andra utbildningar kräver att man har ett behov av det, till exempel om man inte har gymnasiebetyg. Den som inte har gymnasiebetyg har helt andra rättigheter än den som till exempel via folkhögskola eller för den delen folkbildning inom våra bildningsorgan bara vill förkovra sig i det man är intresserad av att förkovra sig i. Rättare sagt har kommunen helt andra skyldigheter att se till att människor har tillgång till en plats för att kunna läsa in en gymnasieutbildning. Den möjligheten måste finnas. Det är mycket viktigt.

När jag hänvisar till kommunalt utjämningsystem är det för att det är det system som finns. Det kanske har tjänat ut sin tid, och det är dags att förändra det. Jag hoppas verkligen att det snart ska presenteras en proposition för denna riksdag för att göra det mer rättvist.

Vuxenutbildning är ett kommunalt ansvar. Ibland när vi står och debatterar i denna kammare verkar det som om vi ska frånta kommunerna deras ansvar, att det kommunala självstyret helt plötsligt inte ska gälla. Vi måste tänka på hur vi finansierar, hur vi kompletterar, kommunernas satsningar på vuxenutbildning. Jag vill nämligen inte se att de pengar som staten avsätter till kommunerna för att stödja och komplettera kommunernas utbildningar ska leda till att kommunerna drar ned på sina egna resurser och i stället lägger dem någon annanstans.

Om kommunerna lever upp till sina uppdrag och uppfattar regeringens pengar, de pengar som riksdagen fattar beslut om, som ett komplement är jag övertygad om att det inte kommer att finnas någon som vill ha utbildning, någon som behöver utbildning, som inte får det. Tanken är att statens pengar är ett komplement, inte det som finansierar den stora delen av vuxenutbildningen.

Anf. 68 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Det var ett mycket spännande och intressant svar. Kommunerna är, precis som statsrådet säger, självklart huvudansvariga för vuxenutbildningen, men den regering vi har pekar ut områden som man tycker är viktiga och vill satsa pengar på. Men det gör man inte. I stället lägger man pengar, 5,4 miljarder per år, på en sänkning av krogmomsen. Det tycker man är viktigare än att utbilda människor i jobb. Många som i dag vill gå i vuxenutbildning får inte göra det eftersom de kanske gått ett program och har en färdig gymnasieutbildning. Då får de inte gå eftersom de inte tillhör den prioriterade målgruppen. Men de har inget jobb! Arbetsmarknadsutbildningarna har sedan 2006 skurits ned. Om jag kommer ihåg rätt fanns det 11 500 platser 2006. I dag är det 4 500, om ens det. Jobblinjen, som statsrådet talar så mycket om, ger jag inte mycket för.

Med dagens skolpolitik måste man göra valen mycket tidigare. Så tidigt som i fyran, femman, sexan bestämmer man hur livet ska se ut framöver. Väljer man inte rätt från början blir det betydligt svårare att ta sig vidare i livet. Det är någonting som vi kan förändra med politiska beslut. Man ska därför inte förneka att vi i denna kammare har makt att besluta hur livet ska bli. Det är inte bara kommunala beslut som påverkar hur ett liv blir.

Vilka möjligheter man har till utbildning beror i dag på var man bor. Det är helt orimligt. Kommuner som har låg skattekraft kan bara erbjuda det mest nödvändiga, det mest basala, eftersom mer och mer uppgifter hela tiden läggs på dem. Däremot får de inte mer pengar.

Låt oss ta ett exempel, försörjningsbördan, alltså antal människor som behöver försörjningsstöd. De uppgår till en kvarts miljon. 248 000 människor i Sverige behöver i dag försörjningsstöd. De allra flesta av dem är arbetslösa, och regeringen sätter inte in några åtgärder för att vidareutbilda dem så att de kan få ett jobb. Så visst har vi betydelse. Det är inte bara kommunpolitikerna som har betydelse för att skaffa jobb.

I dag kan man inte komplettera gamla betyg om man gått en gymnasieutbildning. Det är en fråga som jag önskar att vi kunde ha en blocköverskridande diskussion om. Vi kommer att få se fler och fler människor som gått igenom gymnasiet, som har betyg, men betygen är för dåliga för att de ska kunna ta sig vidare. I dag är dörren stängd för dem. De kan

genom prövning få läsa upp sina betyg, men det kostar pengar. Varje sådan kurs kostar ungefär 500 kronor, och man får läsa helt själv, utan stöd. Alla fixar inte det. Man har stängt dörren för dem. Jag skulle önska att vi hade en blocköverskridande diskussion om de viktiga reformer som vi behöver diskutera. Men det finns inget intresse över huvud taget för det.

Historiskt hög satsning talade statsrådet om; jag måste återkomma till det. Under kunskapslyftsåren satsade den socialdemokratiska regeringen 19 miljarder kronor på att människor skulle kunna vidareutbilda sig. 800 000 deltog i den satsningen. Det var en historiskt hög satsning. Det som statsrådet talar om är inte riktigt i samma nivå.

Anf. 69 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Man kan jämföra den finanskris som Sverige genomgick i början av 90-talet, med 500-procentiga räntor, med den som vi sett 2008. Den var stor, den var kraftfull, men den går inte att jämföra med den som drabbade oss internt i början av 90-talet. Det är väl självklart att vuxenutbildningen skulle motsvara de problem som då skapades.

Jag ska erkänna att Socialdemokraterna gjorde ett delvis mycket bra jobb både när man såg till att man fick finansiella ramar på plats och ordning och reda i finanserna. Vi har fortsatt och ska fortsätta det arbetet. Det är bara med ordning och reda i finanserna man har pengar att kunna satsa på det som vi satsar på. Det är då man kan satsa på infrastruktur och forskning, göra framtidsinriktade investeringar, men också på utbildning. Det är jätte viktigt, och det gör vi.

Återigen: Vuxenutbildning följer konjunkturen. Vi följer konjunkturen hela tiden, och därför ökas utbildningen ibland kraftigt och minskas ibland, allt beroende på hur det ser ut i arbetslivet. Det är ett kommunalt ansvar, och vi ser till att finansiera med så många miljarder som vi anser behövs för att kunna möta den konjunktur som vi ser framför oss.

I tider när man inte har hur mycket pengar som helst får man lära sig att prioritera. Har man godkända betyg och vill läsa upp dem kanske man ska ta sig den tiden och göra det på egen hand medan de som inte har betyg får chansen att sitta på skolbänken inom ramen för vuxenutbildningen. Skolan har sett ut som den gjort i många år, och många barn lämnar både grundskola och gymnasium utan att ha uppnått kunskapsmålen. Därför måste de få nya chanser. Man måste få både två och tre chanser, det håller jag med om, men då måste man också lära sig att prioritera. Om de som redan har betygen ska uppta platser kan jag säga att varken kommunen eller staten har de pengarna. Därför är det viktigt att prioritera i svåra tider.

Anf. 70 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Det hjälper inte med ett betyg om man inte får jobb. Det är viktigare att man sätter in åtgärder som ger jobb.

Det vore önskvärt att man lärde sig att prioritera innan man lade så många miljarder på åtgärder varom ingen vet om de ger några resultat, som statsrådet och hennes regering har valt att göra. 5,4 miljarder har lagts på en krogmomssänkning; ingen vet om den ger några jobb. Det kommer olika uppgifter varenda dag. Sänkta arbetsgivaravgifter för unga har kostat 11 miljarder, om jag kommer ihåg rätt. Ingen vet om det ger

några jobb. Det är klart att man behöver fundera på vad man egentligen lägger pengarna på. Det är mycket bättre att lägga dem på utbildning, som är det som leder framåt och gör att människor kan få jobb.

Jag skrev interpellationen för att det är viktigt att de som fått minst ska få mest. Före 2007 hade vi ett beslut som sade att de kommuner där invånarna hade lägst utbildningsnivå också skulle få mest pengar. Detta tog ni bort 2007. Tänker ni införa något sådant igen? Jag har förstått av svaret att det inte är aktuellt. Men om man säger att vuxenutbildningen och folkbildningen ska ge mest till dem som fått minst, varför inför man då inte regler som gör att det blir verklighet? I dag är det precis tvärtom.

Anf. 71 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt i kristider att testa reformer som man anar och hoppas ska kunna ge resultat. Allt lyckas inte alltid. Det återstår att utvärdera hur till exempel restaurangmomsen fungerar. Men jag blir lika orolig när ni tycker att RUT ska avskaffas därför att det är kvinnogöra som det inte är värt att betala för. ROT vill ni dock gärna behålla. Det är männens jobb och männens företag. De ska kunna både subventioneras och få skattereduktion för att driva sina företag, jobba och tjäna pengar. Också detta är politik som gör skillnad. Om ni avskaffar RUT kommer det att betyda att framför allt fler kvinnor blir arbetslösa. Vill man satsa på en politik för arbete måste man väl ändå se till att behålla det som visar goda resultat, vilket RUT gjort. Låt oss också följa upp vad momsänkningen för restauranger visar för resultat. Varför hela tiden i förväg avfärda åtgärder när vi vet att det är många människor som behöver denna hjälp och detta stöd? Vi behöver sänka trösklar in till arbetsmarknaden för att fler ska kunna ta sig in.

De kriterier man använder för att fördela pengar till kommuner tas fram tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting. Den här debatten ska kanske föras med dem. Jag utgår från att de försvarar sina medlemmars rättigheter och ser till att alla kommuner på ett rättvist sätt får del av fördelade statsanslag, till exempel anslagen till vuxenutbildning. Om det nu är någonting som inte fungerar kanske du och jag ska ta den debatten med våra kolleger i SKL, så att vi får till ett bättre system. Men just nu är det så att de får statsanslag och anslag för vuxenutbildning. Jag hoppas att det ses som komplement till det kommunen är skyldig att göra och att de inte drar undan sina medel för att regeringen avsätter andra medel. Då kommer vi inte till rätta med den arbetslöshet vi har och alla dem som behöver utbildning för att omskola sig för nya jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2012/13:37 Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om internationell roaming

2012/13:40 Genomförande av ändringsdirektiv 2011/62/EU – Skydd mot förfalskade läkemedel i den lagliga försörjningskedjan

EU-dokument

KOM(2012) 373 Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet (19:e rapporten om bättre lagstiftning avseende 2011)

KOM(2012) 375 Rapport från kommissionen Årsrapport 2011 om förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:12 Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.

2012/13:A13 av Sven-Olof Sällström och Erik Almqvist (SD)

2012/13:A14 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2012/13:25 Investeringar för ett starkt och hållbart transportsystem

2012/13:T6 av Tony Wiklander och Lars Isovaara (SD)

2012/13:T7 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

2012/13:T8 av Anders Ygeman m.fl. (S)

2012/13:T9 av Christer Engelhardt m.fl. (S)

2012/13:T10 av Christer Engelhardt (S)

2012/13:T11 av Åsa Romson m.fl. (MP)

17 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 9 november

2012/13:108 Sveriges utvecklingsamarbete med Burkina Faso

av *Hans Linde* (V)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (M)

2012/13:109 Lagförändring med anledning av terrorresor

av *Kent Ekeröth* (SD)

till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

den 12 november

2012/13:110 Jobbkrisen i Jönköping

av *Peter Persson* (S)

till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2012/13:111 Kränkningarna på Lundsbergs skola

av *Rossana Dinamarca* (V)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2012/13:112 Folkrättsliga institutioners rätt att utfärda examina

av *Marie Granlund* (S)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2012/13:113 Möjligheterna till effektiv arbetspendling samt riksväg 97

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2012/13:114 Likvärdiga förutsättningar att driva kommunal verksamhet

av *Jörgen Hellman* (S)
till statsrådet *Peter Norman* (M)

2012/13:115 Fattigdomsbekämpning genom ett tilläggsprotokoll till ESK-konventionen

av *Lotta Hedström* (MP)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (M)

2012/13:116 Ekologisk begravning

av *Lotta Hedström* (MP)
till statsrådet *Stefan Attefall* (KD)

2012/13:117 Tortyrbrottets ställning i svensk lag

av *Lotta Hedström* (MP)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2012/13:118 Tömningscentraler i taxibranschen

av *Raimo Pärssinen* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:119 Månadsvisa kontrolluppgifter

av *Peter Persson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:120 Tillgång till mobil telefoni med hög kapacitet

av *Marie Nordén* (S)
till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2012/13:121 Klimatpolitiken inför Doha

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 9 november

2012/13:104 Möjlighet att ta körkort i hela landet

av *Lars Eriksson* (S)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

den 12 november

2012/13:105 Katastrofmedicinska insatser utomlands

av *Kent Härstedt* (S)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

den 13 november

2012/13:106 Lärarlegitimation för danspedagoger

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:107 Överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringen

av *Josefin Brink* (V)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:108 Ej använda arbetsmarknadspolitiska medel i Halland

av *Hans Hoff* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:109 Flyget och utsläppshandelssystemet

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:110 Ersättning till kommuner för flyktingar

av *Marie Nordén* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 november

2012/13:86 Situationen för mänskliga rättigheter i Turkiet

av *Roza Güçlü Hedin* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:88 Turkiet och mänskliga rättigheter

av *Carina Hägg* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:91 Kurdernas svåra situation i Turkiet

av *Arhe Hamednaca* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

den 13 november

2012/13:96 Statens ambitioner för Dalabanan

av *Lars Eriksson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 15.50 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om parentation	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om kompletteringsval till kulturutskottet och arbetsmarknadsutskottet	1
5 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	2
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
7 § Hänvisning av ärende till utskott	3
8 § Förnyad bordläggning.....	3
9 § Svar på interpellation 2012/13:31 om svårigheter att efterleva socialtjänstlagen	4
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	4
Anf. 2 EVA OLOFSSON (V)	5
Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V).....	6
Anf. 4 HILLEVI LARSSON (S).....	7
Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	8
Anf. 6 EVA OLOFSSON (V)	9
Anf. 7 AMINEH KAKABAVEH (V).....	10
Anf. 8 HILLEVI LARSSON (S).....	10
Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	11
Anf. 10 EVA OLOFSSON (V)	12
Anf. 11 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	12
10 § Svar på interpellation 2012/13:54 om egen bostad för våldsutsatta kvinnor och deras barn.....	13
Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	13
Anf. 13 CARINA OHLSSON (S)	14
Anf. 14 HILLEVI LARSSON (S).....	15
Anf. 15 ANDREAS NORLÉN (M)	16
Anf. 16 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	17
Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	17
Anf. 18 CARINA OHLSSON (S)	19
Anf. 19 HILLEVI LARSSON (S).....	19
Anf. 20 ANDREAS NORLÉN (M)	20
Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	21
Anf. 22 CARINA OHLSSON (S)	22
Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	22
11 § Svar på interpellation 2012/13:56 om kvotering till bolagsstyrelser.....	23
Anf. 24 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	23
Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S)	23
Anf. 26 JOHAN JOHANSSON (M)	25
Anf. 27 ANDREAS NORLÉN (M)	25
Anf. 28 HILLEVI LARSSON (S).....	26
Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	27

Anf. 30 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	28
Anf. 31 PATRIK BJÖRCK (S)	29
Anf. 32 JOHAN JOHANSSON (M)	30
Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M).....	31
Anf. 34 HILLEVI LARSSON (S).....	32
Anf. 35 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	32
Anf. 36 PATRIK BJÖRCK (S)	33
Anf. 37 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	34
12 § Svar på interpellation 2012/13:62 om barnomsorg på kvällar, helger och nätter	34
Anf. 38 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	34
Anf. 39 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	35
Anf. 40 ROGER HADDAD (FP).....	36
Anf. 41 HILLEVI LARSSON (S).....	37
Anf. 42 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	38
Anf. 43 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	39
Anf. 44 ROGER HADDAD (FP).....	40
Anf. 45 HILLEVI LARSSON (S).....	40
Anf. 46 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	41
Anf. 47 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	41
Anf. 48 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	42
13 § Svar på interpellation 2012/13:64 om åtgärder för en jämfästlld vuxenutbildning.....	42
Anf. 49 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	42
Anf. 50 JOHAN ANDERSSON (S).....	43
Anf. 51 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	43
Anf. 52 JOHAN ANDERSSON (S).....	44
Anf. 53 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	45
Anf. 54 JOHAN ANDERSSON (S).....	45
Anf. 55 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	45
Ajournering.....	46
Återupptagna förhandlingar	46
14 § Svar på interpellation 2012/13:71 om kvinnor med funktionshinder	46
Anf. 56 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	46
Anf. 57 KERSTIN NILSSON (S)	47
Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (S)	48
Anf. 59 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	49
Anf. 60 KERSTIN NILSSON (S)	50
Anf. 61 EVA-LENA JANSSON (S)	51
Anf. 62 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	51
Anf. 63 KERSTIN NILSSON (S)	52
Anf. 64 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	52
15 § Svar på interpellation 2012/13:72 om den ojämlika vuxenutbildningen.....	53
Anf. 65 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	53
Anf. 66 GUNILLA SVANTORP (S)	53
Anf. 67 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	54

Anf. 68 GUNILLA SVANTORP (S).....	55
Anf. 69 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	56
Anf. 70 GUNILLA SVANTORP (S).....	56
Anf. 71 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	57
16 § Bordläggning.....	57
17 § Anmälan om interpellationer	58
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	59
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	60
20 § Kammaren åtskildes kl. 18.43.	61

